KRUUNUVUORENRANNAN OSAYLEISKAAVA-ALUEEN LUONTOSELVITYS JA MAANKÄYTÖN LUONTOVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

ENVIRO

Joulukuu 2005

KRUUNUVUORENRANNAN OSAYLEISKAAVA-ALUEEN LUONTOSELVITYS JA MAANKÄYTÖN LUONTOVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

SISÄLLYS

1. JOHDANTO 3

2. SELVITYSALUEEN RAJAUS JA TOIMEKSIANNON SISÄLTÖ 3

3. LÄHTÖAINEISTO JA MENETELMÄT 5

3.1. AIEMMAT SELVITYKSET 5
3.2. KESÄN 2005 SELVITYKSET 6
3.2.1. Pesimälinnusto 6
3.2.2. Kasvillisuuden inventointi 6
3.2.3. Kääpälajiston inventointi 7
3.2.4. Maastokatselmukset 7

4. ASEMAKAAVA-ALUEEN LUONNONOLOT JA SUOSITUKSET 7

4.1. KRUUNUVUORENLAMPI YMPÄRISTÖINEEN (ALUE A) 7
4.1.1. Kasvillisuus 8
4.1.2. Kääpälajisto 14
4.1.3. Linnusto 15
4.1.4. Merkittävät luontokohteet 16
4.1.5. Suunnitellun maankäytön vaikutus luonnonympäristöön 18
4.1.6. Suositukset 19
4.2. KRUUNUVUORENRANNAN RANTAMETSÄ (ALUE B) 22
4.2.1. Kasvillisuus 22
4.2.2. Kääpälajisto 24
4.2.3. Linnusto 25
4.2.4. Merkittävät luontokohteet 25
4.2.5. Suunnitellun maankäytön vaikutus luonnonympäristöön ja suositukset 26
4.3. KOIRASAAREN JA HUTTUVADIN VÄLINEN RANTAOSUUS (ALUE C) 27
4.3.1. Kasvillisuus 27
4.3.2. Merkittävät luontokohteet 29
4.3.3. Suunnitellun maankäytön vaikutus luonnonympäristöön 29
4.4. PITKÄ- JA VARISLUOTO (ALUE D) 29
4.4.1. Kasvillisuus 30
4.4.2. Merkittävät luontokohteet 31
4.4.3. Suunnitellun maankäytön vaikutus luonnonympäristöön ja suositukset 32
4.5. TAHVONLAHDENNIEMI (ALUE E) 32
4.5.1. Kasvillisuus 32
4.5.2. Kääpälajisto 36
4.5.3. Linnusto 36
4.5.4. Merkittävät luontokohteet 36
4.5.5. Suunnitellun maankäytön vaikutus luonnonympäristöön ja suositukset 37

5. LÄHDEVIITTEET 38

Liitteet

1. Kruunuvuorenrannan maankäyttökaavio.
2. Kruunuvuoren ja Tahvonlahdenniemen putkilokasvilajisto kesän 2005 selvitysten perusteella
3. Kruunuvuoren ja Tahvonlahdenniemen pesimälinnusto kesällä 2005.
4. Kruunuvuoren kääpäselvitys 2005.

Kansi: Elokuinen Kruunuvuorenlampi. Valokuvat © Esa Lammi

1. JOHDANTO

Helsingin Kruunuvuorenrantaan laaditaan parhaillaan osayleiskaavaa, jonka tavoitteena on noin 10 000 asukkaan asuinalue. Yleiskaava 2002:ssa nykyinen öljysatama on varattu asumiseen. Lisäksi öljysataman pohjoispuolelta ja kaakkoispuolelta on varattu alueita asuinkäyttöön. Öljysataman muu ympäristö on osoitettu pääosin virkistyskäyttöön.

Kruunuvuoren alue on tunnettu luonnonarvoistaan, mm. kauniista kallioista ja luonnontilaisesta lammesta, jota on ehdotettu luonnonsuojelualueeksi jo vuonna 1949. Alueella on myös muita merkittäviä luontokohteita. Esimerkiksi Stansvikin kartanon kaakkoispuolella sijaitseva Tahvonlahdenniemi on eräs harvoista Helsingin harjumuodostumista.

Helsingin kaupungin ympäristökeskus ja Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto tilasivat Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä Kruunuvuoren kaavoitusalueen luontoselvityksen, johon sisältyi myös maankäytön luontovaikutusten arviointi sekä suositukset luonnonsuojelun ja lisääntyvän virkistyskäytön yhteensovittamiseksi. Selvityksen tulokset esitellään tässä raportissa.

2. SELVITYSALUEEN RAJAUS JA TOIMEKSIANNON SISÄLTÖ

Selvitysalue muodostuu viidestä osa-alueesta, joista yksi sijaitsee öljysataman pohjoispuolella ja muut sen etelä- ja kaakkoispuolella (kuva 1). Luontoinventointien sisältö ja laajuus vaihtelivat osa-alueittain. Kultakin osa-alueella on ilmennyt erityiskysymyksiä, joihin selvityksen toivottiin vastaavan.

A. Kruunuvuorenlampi ympäristöineen

Öljysataman pohjoispuolella sijaitsevalta Kruunuvuorenlammen alueelta selvitettiin kasvilajisto ja kasvillisuustyypit, kääpälajisto sekä pesimälinnusto.

Erityiskysymykset:
- perustettavan Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelualueen ja sitä ympäröivän suojavyöhykkeen laajuus
- suojavyöhykkeen maankäytölle mahdollisesti asettamat reunaehdot
- arvio siitä, tulisiko alueella sijaitsevalle lehmusmetsikölle laatia hoito- ja käyttösuunnitelma
- liitteen 1 mukaisen maankäytön vaikutus luonnonympäristöön.

B. Kruunuvuorenrannan rantametsä

Öljysataman kaakkoispuolella sijaitsevasta Kruunuvuorenrannan rantametsästä selvitettiin kasvilajisto ja kasvillisuustyypit, kääpälajisto sekä pesimälinnusto.

Erityiskysymykset:
- elinvoimaisen rantametsikön rajaus ja suojelutarve
- liitteen 1 mukaisen maankäytön vaikutus luonnonympäristöön.

Kuva 1. Tutkitut alueet.

- **A** Kruunuvuorenlampi ympäristöineen (19,9 ha)
- **B** Kruunuvuorenrannan rantametsä (3,4 ha)
- **C** Koirasaari–Huttuvati (1,8 ha)
- **D** Pitkä- ja Varisluoto (5,1 ha)
- **E** Tahvonlahdenniemi (3,7 ha)

C. Koirasaaren ja Huttuvadin välinen rantaosuus

Öljysataman ranta-alue, josta selvitettiin vesi- ja rantakasvillisuus.

Erityiskysymykset:
- liitteen 1 mukaisen maankäytön vaikutus luonnonympäristöön.

D. Pitkä- ja Varisluoto

Kruunuvuoren eteläpuolella sijaitsevilta saarilta tutkittiin pääpiirteisesti kasvilajisto ja kasvillisuustyypit.

Erityiskysymykset:
- mahdollisuudet ohjata ulkoilijoiden liikkumista ja vähentää kasvipeitteen kulumista kallioalueilla
- liitteen 1 mukaisen maankäytön vaikutus luonnonympäristöön.

E. Tahvonlahdenniemi

Stansvikin kartanon kaakkoispuolella sijaitseva harjuniemi, josta selvitettiin kasvilajisto ja kasvillisuustyypit, kääpälajisto sekä pesimälinnusto.

Erityiskysymykset:
- mahdollisuudet ohjata ulkoilijoiden liikkumista ja vähentää kasvipeitteen kulumista harjualueella
- liitteen 1 mukaisen maankäytön vaikutus luonnonympäristöön.

3. LÄHTÖAINEISTO JA MENETELMÄT

3.1. AIEMMAT SELVITYKSET

Kruunuvuoren alueelta ei ole aiemmin tehty kattavaa luontoselvitystä. Ainoa laajahkon alueen selvitys käsittää Stansvikin kartanon pihamaan lähiympäristöineen (Hiltunen 2000), mutta sen tarkastelualue jää lähes kokonaan selvitysalueen ulkopuolelle. Kruunuvuoren tunnettuja luontokohteita on kuitenkin inventoitu useaan otteeseen. Niistä on kuvauksia Hosiaisluoman (1985), Ahosen ja Markkasen (2000), Siivosen (2004) ja Sailan (2004) julkaisuissa.

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen toimeksiannosta on selvitetty myös alueen arvokkaita linnusto-, lepakko- ja kasvillisuuskohteita, joiden tiedot saatiin käyttöön ympäristökeskuksen luontotietorekisteristä (Helsingin kaupungin ympäristökeskus 2005). Ympäristökeskus toimitti käyttöömme lisäksi julkaisemattomia kääpähavaintoja sekä Arto Kurton vuosina 2004 ja 2005 päivittämät arvokkaiden kasvillisuuskohteiden rajaukset ja inventointitiedot, joita ei vielä oltu tallennettu luontotietorekisteriin. Helsingin kaupunkisuunnittelukeskus toimitti selvityksessä käytetyt karttapohjat ja puustomittaustiedot.

3.2. KESÄN 2005 SELVITYKSET

Luontoselvityksen tavoitteena oli saada kaavasuunnittelua varten riittävä kuva alueen luontoarvoista. Työhön kuului kolme erillistä inventointia, jotka olivat pesimälinnustoselvitys, kasvillisuuden ja luontotyyppien inventointi sekä kääpäselvitys.

3.2.1. Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen tavoitteena oli saada yleispiirteinen kuva alueen linnustosta, huomionarvoisasta lintulajistosta sekä linnustollisesti merkittävistä kohteista. Alueella tehtiin tarjouspyynnön mukaisesti neljä pesimälintulaskentaa. Nämä riittävät aiempien tietojen ohella arvokkaiden linnustokohteiden toteamiseen ja rajaamiseen, mutta eivät anna luotettavaa kuvaa linnuston tiheydestä eivätkä paljasta kaikkia alueen pesimälintulajeja. Laskentapäivät olivat 4.5., 16.5., 25.5. ja 10.6.2005. Kaikki laskennat kattoivat osa-alueet A, B ja E (kuva 1).

Laskennat tehtiin varhain aamulla Helsingin yliopiston eläinmuseon kartoituslaskentaohjeiden (Koskimies & Väisänen 1988) mukaisesti. Laskettavat alueet käytiin kattavasti läpi ja lintuhavainnot merkittiin karttapohjalle. Pesiviksi on tulkittu ohjeiden mukaisesti varmistetut pesinnät sekä samalla paikalla vähintään kahdessa laskennassa tavatut linnut. Laskennoissa merkittiin muistiin myös vesialueen linnustoa sekä kartoitusalueiden ulkopuolelta havaitut huomionarvoiset lintulajit.

Täydentävää tietoa linnustosta saatiin kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen aikana. Lintulaskennat teki luonnont. kand. Pekka Routasuo.

3.2.2. Kasvillisuuden inventointi

Alueen kasvillisuutta ja luontotyyppejä inventoitiin viitenä päivänä 23.6.–31.8.2005. Selvityksen aikana osa-alueet käytiin kattavasti läpi. Selvitys tehtiin kuviokartoituksena rajaamalla kasvillisuuden tai maankäytön perusteella ympäristöstä selvästi erottuvat kuviot 1:4000-mittakaavaiselle karttapohjalle. Kultakin kuviolta kirjattiin muistiin kasvillisuuden yleis- ja erityispiirteet, pensaskerroksen ja kenttäkerroksen valtalajit sekä huomionarvoiset putkilokasvilajit. Lisäksi tarkastettiin tiedossa olleiden luontokohteiden ja harvinaisten kasvilajien kasvupaikkojen tila ja muutokset. Osa-alueilta A ja E merkittiin muistiin kaikki havaitut putkilokasvilajit. Osa-alueilla A ja D sijaitsevia käytössä olevia piha-alueita ei tarkistettu. Osa-alueen A hylättyjen huviloiden pihamailla kasvavia koristekasveja ei myöskään selvitetty järjestelmällisesti.

Vesialueiden ja öljysataman rannan inventointi tehtiin soutuveneellä 10.8.2005. Vesikasvillisuutta haravoitiin pitkävartisella (3,9 m) rautaharavalla.

Kasvillisuusselvityksen yhteydessä arvioitiin myös maankäyttöluonnoksen mukaisen rakentamisen vaikutuksia luonnonoloihin ja tarkennettiin luontokohteiden rajauksia. Kasvillisuusselvityksen teki fil. maist. Esa Lammi.

3.2.3. Kääpälajiston inventointi

Kääpäselvityksen tavoitteena oli arvioida Kruunuvuorenrannan eri osa-alueiden kääpälajistoa ja alueiden merkitystä kääpälajistolle. Osa-alueet A, B ja E käytiin läpi kolmen maastopäivän aikana 19.–21.09.2005. Maastotyötunteja käytettiin 20. Kaikki kääpälajit kirjattiin muistiin. Maastossa tuntemattomiksi jääneistä otettiin näyte myöhempää mikroskooppista määritystä varten. Määritystyö suoritettiin Helsingin yliopiston kasvimuseolla. Maastossa kerätyt näytteet on myös talletettu museon herbaarioon.

Kaikki kolme osa-aluetta käytiin läpi sellaisella tarkkuudella, että alueen kääpälajistosta saatiin luotettava kuva. Havaintoja tehtiin elävästä puustosta, kuolleesta pystypuustosta ja maapuustosta eri kääpälajien esiintymispotentiaalin arvioimiseksi. Lähes kaikki järeät maapuut tarkastettiin, samoin kaikki järeät kuolleet pystypuut. Ohutta maapuuta käytiin läpi kattavasti kaikilta osa-alueilta.

Tieteellinen nimistö noudattaa kääpien osalta Niemelän (2004) ja Kotirannan ja Niemelän (1996) käyttämää nimistöä. Arinakääpä (*Phellinus igniarius* coll.) määritettiin kollektiivisena ryhmälajina, eli "pikkulajeja" (lepänarinakääpä *P. alni*, koivunarinakääpä *P. cinereus*, sysikääpä *P. nigricans*) ei erotettu. Orvakoiden ja nahakoiden nimet ovat Kotirannan (2001) mukaan. Lajien uhanalaisuus on ilmoitettu Rassin ym. (2001) mukaan.

Alueen käävistä on valmistunut erillinen selvitys, jonka teki tutkija Juha Kinnunen (liite 4). Tämän raportin kääpätiedot on poimittu Kinnusen selvityksestä.

3.2.4. Maastokatselmukset

Alueelle tehtiin 25.5.2005 maastokatselmus, jossa tutustuttiin luonnonoloihin ja maankäytön tavoitteisiin. Katselmukseen osallistuivat Mervi Nicklén Helsingin kaupunkisuunnitteluvirastosta, Raimo Pakarinen ja Tiia Stén Helsingin kaupungin ympäristökeskuksesta sekä Esa Lammi ja Pekka Routasuo Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:stä.

4. ASEMAKAAVA-ALUEEN LUONNONOLOT JA SUOSITUKSET

Seuraavassa kuvataan yleispiirteisesti osa-alueiden luonnonoloja, esitellään niiden huomionarvoiset lajit ja luontokohteet ja annetaan suosituksia maankäytön suunnitteluun. Kasvillisuus, kääpälajisto, linnusto ja erityiskohteet raportoidaan omina lukuinaan.

4.1. KRUUNUVUORENLAMPI YMPÄRISTÖINEEN (ALUE A)

Öljysataman pohjoispuolella sijaitseva Kruunuvuorenlammen alue (jäljempänä pelkkä Kruunuvuori) on 20 hehtaarin laajuinen kallioinen niemi, jonka rantakallioilta avautuu esteetön näkymä Kruunuvuorenselälle. Niemen keskiosassa kallioiden välisessä painanteessa on lähes erämaisen oloinen Kruunuvuorenlampi. Viljo Erkamo (1949) ehdotti lampea ja sen ympäristöä on luonnonsuojelualueeksi jo vuonna 1949, mutta yksityismailla sijaitsevan alueen suojelu ei ole edennyt.

Kruunuvuori on vanhaa, väljästi rakennettua huvila-aluetta, mutta suurin osa huviloista on hylätty ja ränsistynyt. Huvilat ovat sijainneet Kruunuvuorenlammen länsi- ja pohjoispuolella. Nykyisin käytössä on kolme huvilaa ja muutamia pienempiä rakennuksia. Huviloille johtava hiekkatie kulkee lähellä Kruunuvuorenlammen itärantaa. Kruunuvuoren itäpuolella on tiivis pientaloalue ja eteläpuolella on öljysatama.

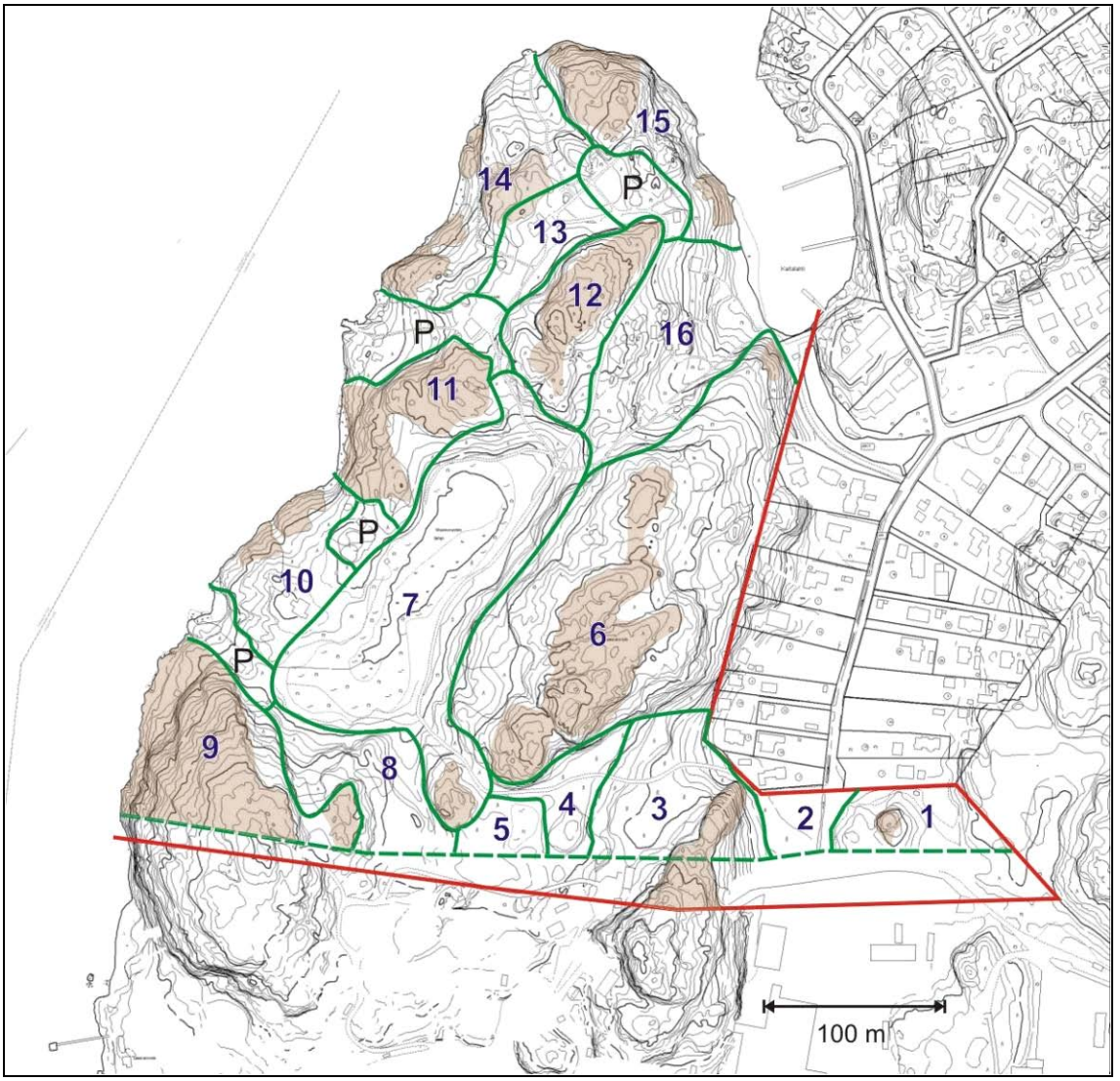

Kuva 2. Kruunuvuoren osa-alueet. Avokalliot ja harvapuustoiset kallioalueet on merkitty ruskealla ja käytössä olevat pihamaat, joita ei inventoitu, P-kirjaimella. Katkoviivalla on merkitty öljysataman aita, jonka eteläpuoli on korkeimpia kallioalueita lukuun ottamatta täyttömaakenttää. Uloin, punainen viiva on selvitysalueen raja.

4.1.1. Kasvillisuus

Kruunuvuori on luonnonoloiltaan vaihtelevaa maastoa. Alueelta erotettiin kasvillisuuden ja pinnanmuotojen perusteella 16 osa-aluetta (kuva 2)

Osa-alue 1. Pientalojen ja öljysataman varastokentän välinen metsikkö, jonka länsipäässä on kalliokupura ja itäpäässä kosteapohjainen notkelma. Puusto on nuorta kuusikkoa ja lehtipuustoa, mm. vaahteroita, pihlajia ja haapoja. Itäpään

painanteessa kasvaa raitoja ja nuoria kuusia. Pensas- ja kenttäkerroksessa on lehtomaisen kankaan lajistoa, mm. metsäkastikkaa, vadelmaa, maitohorsmaa sekä niukasti punaherukkaa ja lehtokuusamaa. Alueen läpi kulkee vanha pitkospuureitti itäpuolella sijaitsevalle Stansvikin kaivoskalliolle.

Osa-alue 2. Pieni tasamaalla sijaitseva metsäkuvio. Puusto on varttuvaa kuusikkoa, jonka alla kasvaa tiheää pihlajavesakkoa. Kenttä- ja pensaskerroksessa on kulttuurivaikutteisen lehdon lajistoa, mm. keltamoa, mustakonnanmarjaa, punaherukkaa, terttuseljaa, kieloa ja kevättähtimöä.

Osa-alue 3. Jyrkkäpiirteinen kallioalue ja sitä ympäröivä lehtokuvio, joka muodostaa monipuolisen, hyvin säilyneen kokonaisuuden. Kallion itä- ja länsirinteellä sekä lähellä asuinrakennuksia Kruunuvuorenlammelle johtavan hiekkatien molemmin puolin kasvaa metsälehmuksia. Lehmusten lisäksi alueella kasvaa suuria kuusia ja joitakin isoja koivuja ja mäntyjä. Alikasvoksena on etenkin tuomia ja pihlajia. Kallion itärinteen nuori lehtipuusto on tiheää.

Kenttäkerroksessa vallitsevat tuoreen lehdon lajit, mm. käenkaali, oravanmarja, sinivuokko, nuokkuhelmikkä ja tesma ovat runsaita. Lajistoon kuuluvat myös vaateliaat lehtokasvit mustakonnanmarja, näsiä ja kevätlinnunherne.

Kallioalueen kasvillisuus on säästynyt kulutukselta. Kalliolla ei kasva harvinaisia kasvilajeja. Runsaimpia ovat keto-orvokki, kalliokielo, isomaksaruoho, kallioimarre ja haisukurjenpolvi. Kalliolle johtavat vanhat, huonokuntoiset betoniportaat.

Kallion länsipuolella on kosteapohjainen painanne, joka on kasvillisuutensa perusteella luokiteltavissa lähinnä saniaislehdoksi, mm. metsäalvejuuri, hiirenporras ja kotkansiipi kuuluvat lajistoon. Notkelman itäreunassa kasvaa ryhmä nuoria metsälehmuksia. Ylispuusto on varttunutta kuusikkoa ja pensaskerros paikoin tiheää.

Lehmusesiintymä on rajattu luonnonsuojelulailla suojelluksi luontotyypiksi. Koko lehtokuvio on mukana Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmässä arvokkaana kasvillisuus- ja kasvistokohteena (ks. luku 4.1.4.).

Osa-alue 4. Kalliorinteen alapuolinen metsäkuvio, jonka ylispuustona on nuorehkoja kuusia ja mäntyjä. Kruunuvuorenlammelle johtavan tien varressa kasvaa joitakin järeitä mäntyjä. Kenttäkerroksessa on mustikkatyypin lajistoa, mm. mustikkaa, kieloa, metsälauhaa ja metsäkastikkaa. Tien eteläpuolisella matalalla kallioharjanteella kasvaa kanervaa ja muuta tavanomaista kalliokasvillisuutta.

Osa-alue 5. Vettynyt notkelma, jossa on vehkan ja muun kasvillisuuden täyttämä matala, reunaosistaan soistunut lampare. Notkelma lienee vettynyt sen jälkeen, kun öljysataman puolelle notkelman eteläreunaan on läjitetty täyttömaata (jäljellä on joitakin isohkoja koivunkantoja). Soistuneen alueen reunaosissa kasvaa tuhkapajua, nuoria tervaleppiä, nuoria hieskoivuja, pullosaraa ja muita tulvavaikutteisille metsämaille tyypillisiä kasvilajeja.

Saniaiskorpea Kruunuvuorenlammen etelärannalla.

Osa-alue 6. Kallioselänne, joka kattaa suuren osan Kruunuvuoren alueen itäosasta. Kallion laki kohoaa noin 30 metriä merenpinnan yläpuolelle. Laki on harvapuustoista kalliomaastoa, jossa on silokalliota, mutta paikoin myös pikku jyrkänteitä. Kasvillisuus on karuille kallioille tyypillistä. Kenttäkerroksessa on etupäässä metsälauhaa, ahosuolaheinää, puolukkaa ja kanervaa. Jäkäläpeitteitä on monin paikoin. Puusto on matalaa männikköä, jossa kasvaa sekapuina katajia, haapoja ja koivuja. Kuolleita ja riutuvia mäntyjä on runsaasti muutaman vuoden takaisen kuivan kesän jäljiltä. Niiden sekaan on noussut puolen metrin mittaisia koivunvesoja.

Kallioalueen länsi- ja pohjoisrinteellä on korkeampaa puustoa, jossa on ylispuina mäntyjä, jonkin verran kuusia, koivuja sekä joitakin haapoja. Kenttäkerroksessa vallitsee mustikkatyypin lajisto. Mustikan lisäksi runsaita kasveja ovat kangasmaitikka, metsälauha ja vanamo.

Jyrkähköllä itärinteellä kasvaa ylispuina varttuvia ja varttuneita kuusia ja sekapuina koivuja. Kenttäkerroksen kasvillisuus on lähinnä käenkaali-mustikkatyyppiä.

Osa-alue 7. Kruunuvuorenlampi lähiympäristöineen. Nevarantainen lampi sijaitsee noin 300 metrin mittaisessa kalliomaaston painanteessa. Luonnontilaisen lammen pinta-ala on 0,4 hehtaaria ja lampea ympäröivän soistuneen alueen laajuus noin 0,65 hehtaaria. Lammen etelärannalla on hyllyvää avonevaa, muualla on kapea, kantavampi nevareunus. Rantasoiden kasvillisuus on monipuolista, suokasveista tavataan mm. suopursua, muurainta, karpaloa, variksenmar-

jaa ja riippasaraa. Itse lampi on melko karu. Erityisesti eteläpäässä kasvaa kuitenkin vehkaa, lummetta ja pikkuvesihernettä.

Eteläpään neva muuttuu lammesta poispäin siirryttäessä lehto- ja saniaiskorveksi, jossa kasvaa kookkaita tervaleppiä. Saniaisista tavataan hiirenporrasta, metsäalvejuurta ja isoalvejuurta. Lammen muu lähiympäristö on hyvin säilynyttä, lähes aarnimaista männikköä. Pohjoisrannan tuntumassa ja itärinteessä kasvaa myös suuria kuusia. Pystyyn kuivuneet männyt lisäävät aarnimaisuuden tuntua. Vanha puusto reunustaa myös lammelle idästä johtavaa hiekkatietä: tien varressa on toistakymmentä kookasta kilpikaarnamäntyä. Hiekkatie kaartaa lammen itäpuolitse Kruunuvuoren kärkeen. Eteläpään lehtokorven läpi johtaa pitkospuureitti rannan loma-asunnoille. Reitistä erkanee lammen länsirantaa myötäilevä polku.

Kruunuvuorenlammen luonnontila on säilynyt hyvänä. Lampi on luokiteltu Helsingissä arvokkaaksi kasvillisuus- ja kasvistokohteeksi ja varattu Helsingin yleiskaava 2002:ssa luonnonsuojelualueeksi (ks. lukua 4.1.4.).

Osa-alue 8. Kruunuvuorenlammen eteläpuolinen rinne. Harvapuustoinen kalliorinne, jonka alaosassa on kuusia ja mäntyjä kasvavaa käenkaali-mustikkatyypin metsää ja ylempänä karumpaa, matalaa mäntymetsää kasvaa kalliota. Rinteessä kasvaa useita kookkaita, vanhoja mäntyjä. Kuvion itäosassa on kosteapohjainen, kallioiden välinen notkelma, joka viettää lammen suuntaan. Painanteen puustona on haapoja, koivuja ja muutamia vanhahkoja mäntyjä. Kenttäkerroksessa vallitsevat suuret saniaiset hiirenporras, metsäalvejuuri ja kivikkoalvejuuri.

Osa-alue 9. Kruunuvuorenkallio. Niukkakasvinen, rannasta melko jyrkästi 25 metrin korkeuteen kohoava avokallio, jonka kasvillisuus oli heinäkuussa 2005 kulottunutta ja vähät paikalla kasvaneet männyt kuolleita ja keloutuneita. Lakialueen ja länsirinteen kasvillisuus on karuille merenrantakallioille tyypillistä, mm. metsälauhaa, ahosuolaheinää, kanervaa ja jäykkärölliä. Kalliokieloa, ketoorvokkia ja ketokelttoa kasvaa pieninä laikkuina. Sataman aidan kohdalla on myös niukkakasvisten joutomaiden tyyppikasveihin lukeutuvaa litutilliä. Kallion itärinne on puustoisempi ja kenttäkerroksessa vallitsevat mustikkatyypin lajit. Männyn lisäksi itärinteellä kasvaa pihlajia ja haapoja.

Osa-alue 10. Länsirannan kalliomaastoa. Vaihtelevan ikäistä männikköä kasvava rantakallio, jonka aukkoinen puusto on 10–15 metrin mittaista. Sekapuina kasvaa harvakseltaan koivuja ja kuusia ja alispuustona pihlajia ja koivuja. Avonaisimmilla paikoilla on kuivuneita mäntyjä ja nuoria, alle metrin mittaista koivunvesoja. Kenttäkerroksen tyyppikasveja ovat metsälauha, ahosuolaheinä ja kanerva, puustoisimmissa kohdissa myös kangasmaitikka ja mustikka.

Kuvion kaakkoiskulmassa on luhistunut huvila, jonka pihapiiri on metsittymässä. Pihan lähiympäristö on muuta aluetta rehevämpää lehtomaista kangasta, jossa kasvaa mm. tesmaa, nuokkuhelmikkää ja koiranheittä. Ylispuusto on männikköä. Sen alla on tiheässä nuoria pihlajia ja koivuja. Pihamaalla on jäljellä joitakin koristekasveja, mm. syreenipensaita ja litulaukkaa.

Kruunuvuorelle tyypillistä kulottunutta kalliomännikköä niemen pohjoiskärjestä.

Osa-alue 11. Länsirannan avokalliomaastoa. Puuton–harvapuustoinen rantaan viettävä kallioalue. Kallion laella on kymmenmetristä männikköä, jonka alla kasvaa runsaasti koivuntaimia, rinne on niukkapuustoista. Kenttäkerroksen runsaimmat kasvilajit ovat Kruunuvuoren kallioille tyypillisesti metsälauha, ahosuolaheinä, mustikka, puolukka ja kanerva.

Osa-alue 12. Vanhan huvila-asutuksen ympäröimä kallioselänne. Loivapiirteinen kallioalue, jonka laki on kuivuudesta kärsinyttä: kuivuneita ja riutuvia mäntyjä on runsaasti ja niiden alle metrin mittaisia koivunvesoja. Kenttäkerroksessa on kanervatyypin kasvillisuutta. Rinteiden männikkö on korkeampaa, 10–15 metrin mittaista, sekapuina kasvaa koivuja ja joitakin kuusia. Rinteiden kasvillisuus on lähinnä mustikkatyyppiä.

Osa-alue 13. Hylättyjen huviloiden piha-alue, jonka läpi kulkee käytössä olevalle huvilalle johtava hiekkatie. Kuvion keskiosassa on romahtanut huvila, jonka pihamaalla kasvaa runsas esiintymä vanhoihin kartanokasveihin kuuluvaa puistolemmikkiä ja valkopiippoa. Pihapuina on mm. saarnia.

Osa-alue 14. Luoteisrannan kalliorinne. Metsittynyt kalliorinne, jossa on vaihtelevan ikäisiä mäntyjä ja niiden alla koivuja ja pihlajia. Muutamin paikoin kasvaa myös pihoilta levinneitä isotuomipihlajia. Rinteen puusto on pääosin alle seitsemän metrin mittaista, mutta varttuneitakin mäntyjä tavataan. Rinteessä on myös heinittyneitä avokallioalueita. Pohjoispään avokalliolla kasvaa

pieni laikku uhanalaista keltamataraa. Alueen muu kasvillisuus on tavanomaista.

Alueen itäpäässä on kostea kallioiden välinen notkelma, jossa kasvaa tervaleppiä, haapoja ja raitoja. Kenttäkerroksessa hiirenporras, metsäalvejuuri ja käenkaali ovat runsaita. Notkelman reunoilla on nuorta, tuomen ja kuusen muodostamaa sekametsikköä.

Osa-alue 15. Kruunuvuoren kärki. Kaitalahteen viettävä rinne on jyrkkä. Osa siitä on metsäistä, osa avokalliota. Rinteellä on kuusen, koivun ja männyn muodostamaa varttuvaa sekametsää. Kenttäkerroksessa on tyypillistä mustikkatyypin lajistoa. Runsaita ovat mm. mustikka, puolukka, metsäkastikka, metsälauha ja metsätähti.

Kuvion pohjoispäässä on kymmenisen metriä korkea kalliojyrkänne, jonka laelta avautuu hyvä näköala pohjoiseen. Laki on lähes puuton. Kasvillisuus on karuhkoille kallioille tunnusomaista, mm. metsälauha, ahosuolaheinä, ketoorvokki ja kalliokielo ovat runsaita. Lähinnä reunaosiin keskittyvä puusto koostuu 5–8 metrin mittaisista männyistä ja nuorista koivuista.

Osa-alue 16. Kruunuvuorenlammen ja Kaitalahden välinen rinnemetsä. Koko rinne on vanhaa huvila-aluetta, jonka käyttö on lopetettu parisenkymmentä vuotta sitten. Pihamaat ovat villiytyneet, mutta vanhaa pihakasvillisuutta on paljon jäljellä. Rinteen kasvillisuus on rehevää. Ylispuina kasvaa vaahteroita, haapoja, raitoja sekä muutamia kuusia. Kenttäkerroksessa on lehtokasvillisuutta, mm. sinivuokkoa, valkovuokkoa, käenkaalia, vuohenputkea, metsäalvejuurta, hiirenporrasta, tesmaa ja näsiää.

Huomionarvoinen lajisto

Kruunuvuoren alueelta tavattiin kaikkiaan 229 luonnonvaraisia putkilokasvilajia (liite 2). Lajisto koostuu tyypillisistä metsä-, kallio- ja rantakasveista. Harvinaisia kasvilajeja tavattiin niukasti, ja ne keskittyivät lehtoihin ja Kruunuvuorenlammelle. Alueen ainoa Suomessa uhanalaiseksi luokiteltu kasvi on vaarantunut (VU) keltamatara, jota kasvaa rantakalliolla lähellä Kruunuvuoren kärkeä (osa-alue 14). Muita mainitsemisen arvoisia lajeja ovat Helsingissä huomionarvoiset lehtokasvit kotkansiipi (pieni kasvusto kuviolla 3), mustakonnanmarja (paikoin kuviolla 3), metsälehmus (kuviolla 3), lehtokuusama (paikoin kuviolla 3 ja 16) ja näsiä (niukasti kuvioilla 3 ja 16). Kruunuvuorenlammen kasveista pyöreälehtikihokki ja jouhisara on luokiteltu Helsingissä silmälläpidettäväksi ja lumme sekä pikkuvesiherne Helsingissä vaarantuneeksi (luokitus Kurton 2003 mukaan).

Myös pitkä huvilahistoria on jättänyt jälkensä alueen kasvillisuuteen. Kaukasianmaksaruoho on levinnyt pihoista muutamaan paikkaan rantakallioille, joilla se kasvaa kotoisten maksaruohojemme seurassa. Kalloilta löytyi myös mehipartaa ja patjarikkoa, mutta niiden ainoa esiintymä vaikutti istutusperäiseltä. Ränsistyneen huvilan pihalla (kuvio 13) runsaana rehottava valkopiippo on luultavasti kauan sitten nurmisiementen mukana kulkeutunut tulokas. Laji on Helsingissä silmälläpidettävä kulttuurikasvi (Kurtto 2003).

4.1.2. Kääpälajisto

Kruunuvuoren alue on kääpälajiston kannalta Kruunuvuorenrannan paras osa-alue. Maapuustoa on saanut muodostua luontaisesti joissakin alueen osissa. Tämän vuoksi myös kääpälajisto on melko monipuolinen. Suurin osa Kruunuvuorenrannan kääpälajeista tavattiinkin tämän alueen maapuukeskittymistä.

Merkittävimmät kääpäalueet merkitty kuvaan 3. Parasta osaa on Kaitalahteen viettävä rinne. Hyviä kääpäalueita ovat myös Kruunuvuorenlammen eteläpuolisen rinteen kallioiden väliset painanteet sekä kaakkoisosan lehtoalue. Näiltäkään alueilta ei kuitenkaan tavattu uhanalaista tai erityisen vaateliasta lajistoa, mikä osaltaan johtuu alueen historiasta: lahopuujatkumo on katkennut aikoinaan, kun aluetta on käytetty huvila-asutukseen ja ympäristön metsiä on siistitty. Tavatuista käävistä silokääpä on koko maassa silmälläpidettävä (NT) ja etelärannikolla alueellisesti uhanalainen (RT). Korokääpä sekä männynkääpä ovat vanhojen metsien indikaattorilajeja. Kääpälajeista kannattaa mainita myös kohvakääpä, jota on tavattu hyvin vähän koko Suomessa. Se ei kuitenkaan liene erityisen vaatelias vaan saattaa kasvaa yksittäisissä metsään jätetyissä pölkyissä (kuten Kruunuvuoressakin).

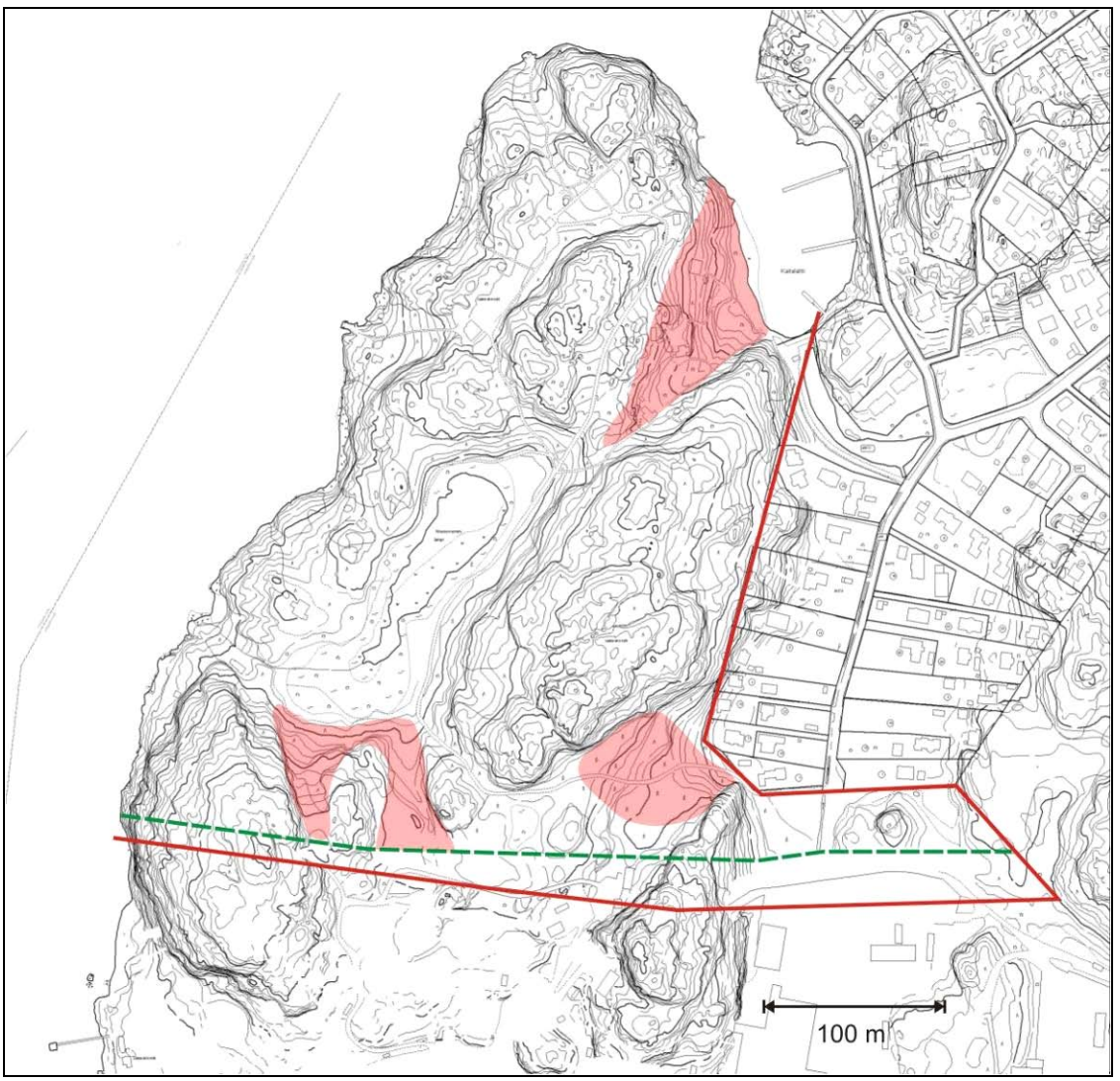

Kuva 3. Kruunuvuoren hyvät kääpäalueet.

Alueen monipuoliseen kääpälajistoon on useita syitä:

- maapuukeskittymien on annettu muodostua, ja alue on jätetty suurelta osin hoitamatta (hoitoa on tapahtunut lähinnä vielä asuttujen huviloiden ympäristöissä)
- alueella esiintyy useita puulajeja (kuusi, mänty, koivu, haapa, pihlaja, haapa, vaahtera, leppä), sekä
- alueella esiintyy useita erilaisia biotooppeja (lehto, lehtomaisen kankaan rinne, kalliolakimännikkö).

Kruunuvuoren kääpäpotentiaali tulevaisuutta ajatellen on hyvä, koska alue saanut olla rauhassa jo ainakin noin 20 vuotta. Kääpälajiston kannalta tällä on suuri merkitys. Tämä näkyy jo nyt lajiston erilaisuudessa ensiksikin osa-alueiden välillä, ja toiseksi osa-alueen ja ympäröivien metsien välillä. Tällaisia hiljalleen luonnontilaistuvia merenranta-alueita ei Helsingissä ole montakaan jäljellä, mikä nostaa alueen merkittävyyttä.

4.1.3. Linnusto

Kruunuvuoren kolme runsainta lintulajia olivat kesällä 2005 peippo (20 paria), pajulintu (16 paria) ja talitiainen (12 paria). Näiden kolmen lintulajin yhteinen parimäärä 48 oli tasan puolet koko osa-alueen pesimälinnustosta (liite 3). Peippo ja pajulintu ovat Suomen runsaslukuisimmat lintulajit ja ne viihtyvät kaikenlaisissa metsissä. Talitiaisen runsaus selittynee pönttöjen ja luonnonkolojen suurella määrällä; koko Suomessa talitiainen on vasta 16. runsain pesimälintu (Väisänen ym. 1998).

Valtaosa pesimälinnuista kuuluu ns. metsien yleislintuihin ja havumetsien lintuihin. Tämä johtuu siitä, että valtaosa alueen metsistä on karuhkoja kalliomänniköitä ja kuusikoita. Lehtipuustoa on lähinnä Kruunuvuorenlammen ympäristössä ja rakennusten liepeillä.

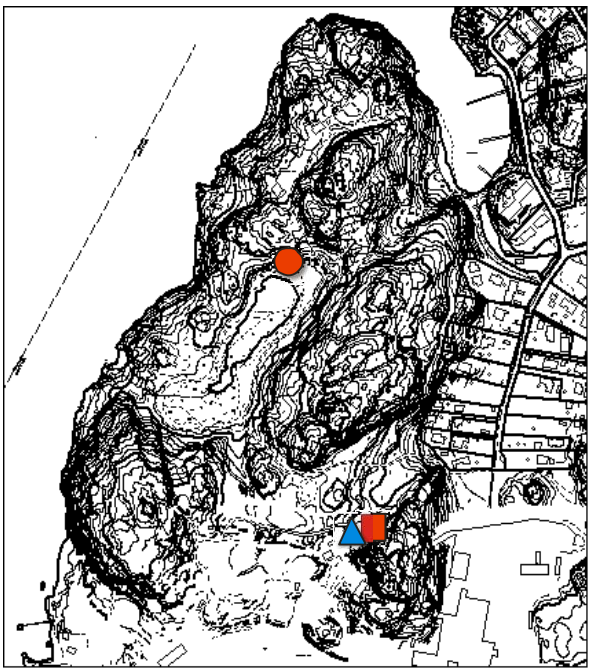

Kuva 4. Pikkulepinkäisen reviiri (yllä) sekä pikkusiepon (ympyrä), idänuunilinnun (neliö) ja tiltaltin (kolmio) havaintopaikat Kruunuvuoressa.

Linnuston tiheys oli kesän 2005 laskentojen perusteella 482 paria/km^2. Peippoja oli 100 paria/km^2, joka on keskimääräistä enemmän, sillä Etelä-Suomessa peippokannan keskitiheys on 34 paria/km^2. Myös pajulintukannan tiheys (80 paria/km^2) on selvästi enemmän kuin Etelä-Suomessa keskimäärin (32 paria/km^2). Talitiaiskannan tiheys 60 paria/km^2 on lähes kaksinkertainen esim. Helsingin keskuspuiston (36 paria/km^2) verrattuna (Väisänen ym. 1998). Kruunuvuoren laskenta-alue on melko pieni (noin 20 ha), joten parimääristä lasketut tiheydet ovat todennäköisesti yliarvioita (osa reviireistä ulottunee selvitysalueen ulkopuolelle).

Huomionarvoinen lajisto

Alueen pesimälinnuista pikkulepinkäinen kuuluu EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin. Pikkulepinkäisen reviiri sijaitsi Kruunuvuoren pohjoisosassa pensaikkoisella ja osittain avoimella piha-alueella (kuva 4). Laji suosii pensaikkoja ja puoliavoimia ympäristöjä. Pikkulepinkäinen kuuluu Suomen uhanalaistarkastelussa (Rassi ym. 2001) luokkaan silmälläpidettävä.

Muita Kruunuvuoren lammen ympäristössä tavattuja lajeja, joiden ei kuitenkaan tulkittu pesivän alueella, olivat vaarantunut tiltaltti, silmälläpidettävät lajit pikkusieppo ja idänuunilintu (kuva 4). Nämä vanhoissa kuusimetsissä viihtyvät, myöhään muuttavat lajit tavattiin ainoastaan yhdessä laskennassa, mikä saattoi johtua siitä, että kesäkuussa tehtiin ainoastaan yksi lintulaskenta. Havaintopaikat olivat näille lajeille sopivia pesimäympäristöjä.

4.1.4. Merkittävät luontokohteet

Alueella on aiemmin todettu kolme arvokasta luontokohdetta, joista kaksi on kasvillisuus- ja yksi linnustokohteita. Kaikki kohteet sijaitsevat alueen eteläosassa (kuva 5).

Alueen kaakkoisosassa sijaitseva lehmusesiintymä (kuva 5, kohde 1) on suojeltu luonnonsuojelulain mukaisena luontotyyppinä (Uudenmaan ympäristökeskuksen rajauspäätös 3.10.2001). Rajaus kattaa lehmusten kasvualueen ja sen sisään jäävän kallion. Rauhoitetun alueen pinta-ala on 0,62 hehtaaria.

Lehmuslehto on mukana myös Helsingin kaupungin arvokkaissa luontokohteissa I arvoluokan kohteena. Kesällä 2005 tarkennettu rajaus (Kurtto 2005) ulottuu lehmuskasvuston länsipuolelle, jossa on kostea lehtopainanne ja sitä ympäröivää tuoretta kuusivaltaista lehtoa (kuva 5, kohde 2). Alueen pinta-ala on 1,4 hehtaaria.

Kruunuvuorenlampi on luokiteltu Helsingissä I arvoluokan kasvillisuuskohteeksi (Helsingin ympäristökeskus 2005). Vuonna 2005 tarkistettu rajaus kattaa lammen rantanevoineen ja rantapuustoineen (kuva 5, kohde 3). Rajatun alueen pinta-ala on 2,2 hehtaaria. Rajaus on hieman laajempi kuin Hosiaisluoman (1985) ehdottaman luonnonsuojelualueen rajaus. Hosiaisluoman (1985) julkaisussa on erinomainen ja nykytilaakin hyvin kuvaava esitys Kruunuvuorenlammen luonnonoloista.

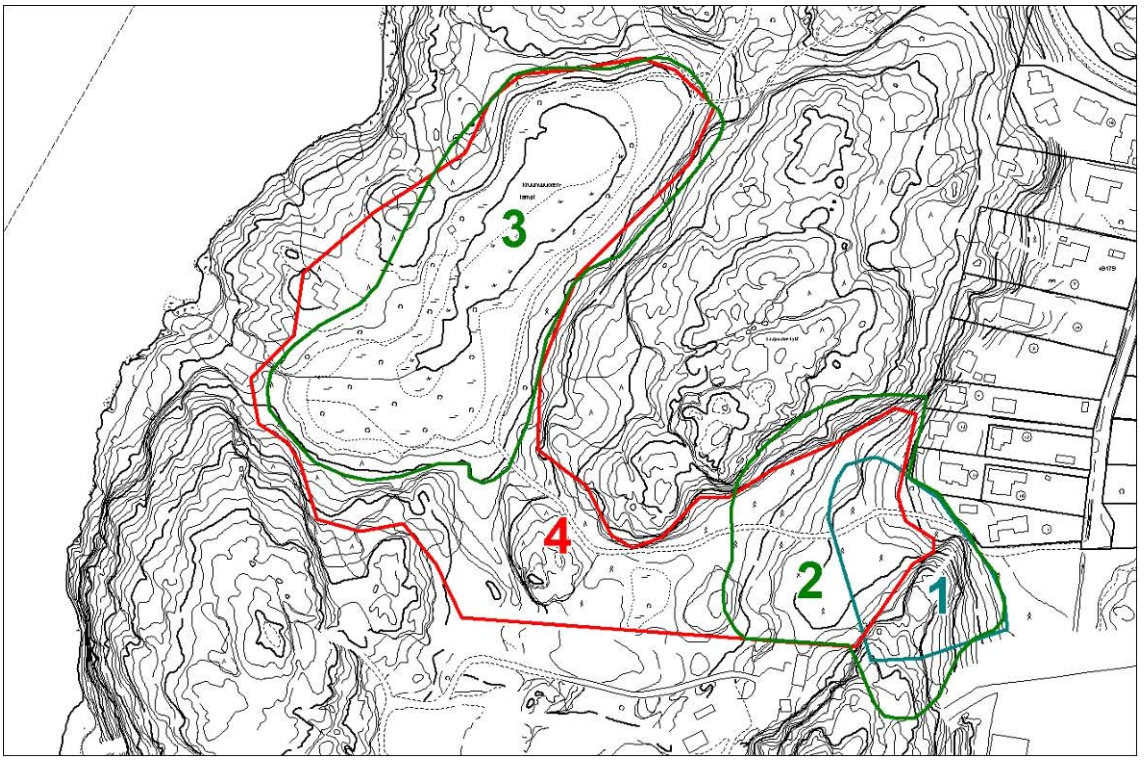

Kuva 5. Kruunuvuoren arvokkaat luontokohteet: 1 suojeltu lehmusmetsikkö, 2 Kruunuvuoren lehmuslehdot, 3 Kruunuvuorenlampi (kasvisto- ja kasvillisuuskohde), 4 Kruunuvuorenlampi (linnustokohde).

Kruunuvuorenlampi lähiympäristöineen on luokiteltu myös linnustollisesti arvokkaaksi kohteeksi (III arvoluokan kohde, Helsingin ympäristökeskus 2005). Rajaukseen kuuluu lammen lisäksi sen kaakkoispuolella sijaitsevat kuusivaltaiset metsät ja lehdot (kuva 5, kohde 4). Alueen pinta-ala on 4,23 hehtaaria. Aluetta on luonnehdittu rauhalliseksi ja verraten koskemattomana säilyneeksi sekametsäksi, jossa on runsas sekametsän peruslinnusto. Alueelta ilmoitetaan kesällä 2005 havaittujen lajien lisäksi tavatun kultarinta, palokärki, pikkukäpylintu, puukiipijä ja kuusitiainen (Helsingin ympäristökeskus 2005).

Kesän 2005 inventointien perusteella arvokkaiden luontokohteiden tila on säilynyt hyvänä, sillä Kruunuvuoren alueella ei ole viime vuosina tehty metsänhoitotoimia eikä muita luonnontilaa heikentäviä toimenpiteitä. Alueet osoittautuivat kääpälajiston kannalta monipuolisiksi, vaikka uhanalaisia lajeja ei todettu. Merkittävimmät lintuhavainnot tehtiin kesällä 2005 Kruunuvuorenlammen tuntumassa.

Luontoselvitys ei paljastanut muita erityisen arvokkaita luontokohteita Kruunuvuoren alueelta. Kruunuvuorenlammen ja Kaitalahden välinen rinne (kuva 2, alue 16) osoittautui kuitenkin monipuoliseksi alueeksi, jossa on sekä vaateliaita lehtokasveja että runsas kääpälajisto. Kääpien elinympäristönä rinne on paras koko Kruunuvuorenrannan selvitysalueella.

4.1.5. Suunnitellun maankäytön vaikutus luonnonympäristöön

Maankäyttökaaviossa (liite 1) Kruunuvuoren alueelle on osoitettu yksittäisiä uusia rakennuspaikkoja lähinnä vanhoille huvila-alueille. Tiiviimpi asutus keskittyy nykyisen öljysataman puolelle. Tiiviisti rakennettu alue ulottuu Kruunuvuoren eteläosaan ja jatkuu kapenevana kiilana lammelle johtavan tien pohjoispuolelle.

Tien ylittävä katu ja rakennuspaikat heikentäisivät olennaisesti Kruunuvuoren maisema- ja virkistyskäyttöarvoa sekä luonnontilaa. Rakennuspaikkojen alle jäisi linnustollisesti arvokasta metsää, jolla on huomattava merkitys myös kääpien kasvupaikkana. Rakentaminen voisi olla haitallista myös Kruunuvuorenlammelle, sillä se sijoittuisi lammen valuma-alueelle.

Rakennettava alue tulisi luonto- ja virkistyskäyttöarvojen vuoksi rajata lammelle johtavan tien eteläpuolelle, jossa myös pinnanmuodot ovat rakentamiseen paremmin sopivia (tien pohjoispuolella on matala kalliojyrkänne). Tien varressa ja Kruunuvuorenlammen eteläpuolella kasvaa kolmisenkymmentä vanhaa kilpikaarnamäntyä, jotka ovat jo pelkästään maiseman elävöittäjinä säilyttämisen arvoisia (kuva 6).

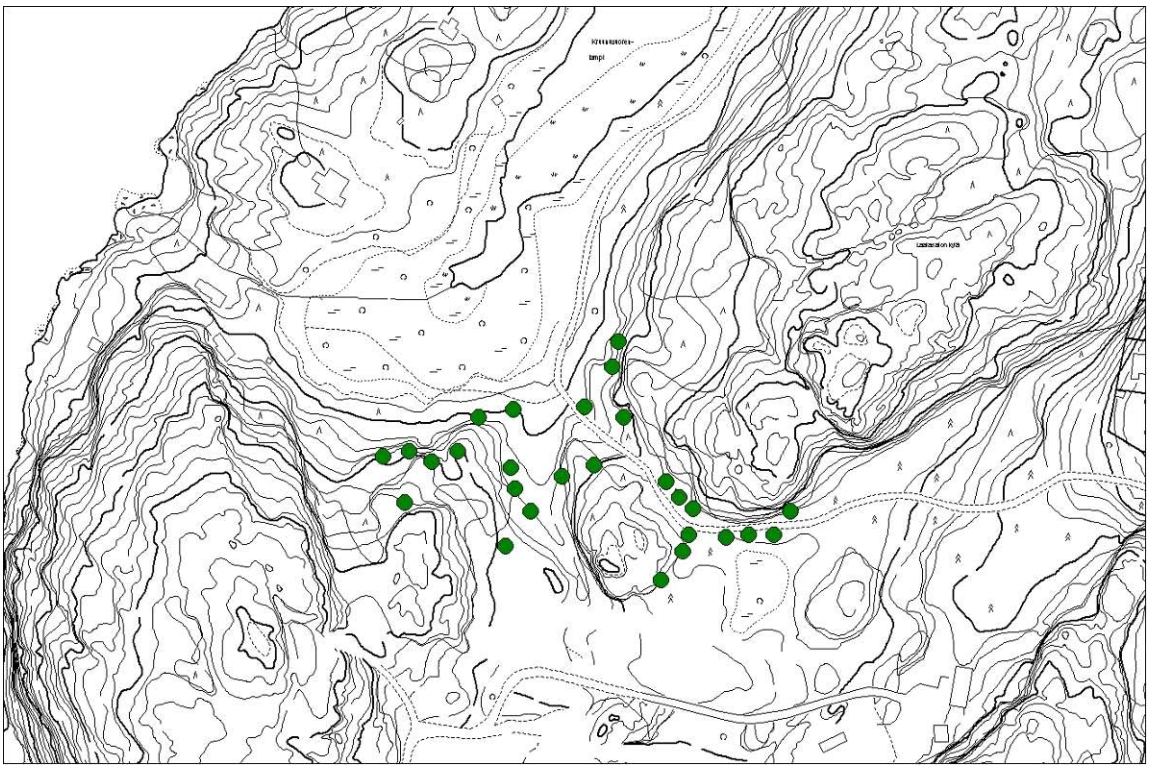

Kuva 6. Vanhat, säilyttämisen arvoiset kilpikaarnamännyt Kruunuvuorenlammen ehdotetun suojelurajauksen (kuva 7) eteläpuolella. Järeitä mäntyjä kasvaa lisäksi lammen länsirannalla, pohjoispäässä sekä alarinteessä Kruunuvuoren kärkeen johtavan hiekkatien itäpuolella. Lammen pohjoispäässä on myös suuria kuusia. Pääosa niistä jää ehdotetun suojelurajauksen sisäpuolelle.

Maankäyttökaavion mukainen rakentaminen ei tuo Kruunuvuoren muissa osissa merkittäviä muutoksia alueen luonnonarvoihin, sillä kaavoitus tukeutuu vanhoihin rakennuspaikkoihin. Länsirannalle suunniteltua tietä ei tulisi hanka-

lasti rakennettavan kalliomaaston vuoksi toteuttaa autotienä. Lammen pohjoispuolitse luoteeseen kulkeva vanha tiepohja sopii ulkoilutieksi, mutta ei autoilla kuljettavaksi ajotieksi.

Kruunuvuorenrannan rakentaminen kasvattaa Kruunuvuoren virkistyskäytön moninkertaiseksi nykyisestä. Virkistyskäytön lisääntyminen voimistaa kallioalueiden kasvillisuuden kulumista, mutta ei todennäköisesti vaikuta merkittävästi muihin luontotyyppeihin. Virkistyskäyttöä voidaan ohjata ylläpitämällä nykyisiä reittejä ja perustamalla uusia ulkoilureittejä. Luontevimmat uusien ulkoilureitin paikat ovat länsirannan kallio, jonne sopii rannan suuntainen reitti sekä Kruunuvuorenlammen pohjoispäästä Kaitalahden perukkaan viettävä rinne. Lammelta Kaitalahdelle kuljetaan nykyisin vanhaa, rakennuksille johtanutta tiepohjaa pitkin. Tiepohja voidaan kunnostaa läpikulkureitiksi. Uusia reittejä ei tule perustaa arvokkaimmille luontokohteille (kuva 5).

4.1.6. Suositukset

Kruunuvuorenlammen suojelualueen rajaus

Kruunuvuorenlampi on merkitty Helsingin yleiskaava 2002:een luonnonsuojelualueeksi. Suojelualueen rajausta ei ole tarkoin määritelty. Lampi muodostaa rantasoineen ja rantapuustoinen erämaisen kokonaisuuden, joka tulisi kokonaan sisällyttää luonnonsuojelualueeseen. Luonnonsuojelualueen rajausehdotus esitetään kuvassa 7. Kuvaan rajatun alueen pinta-ala on noin 2,2 hehtaaria. Rajauksessa ovat mukana:

- lampi rantanevoineen
- eteläpään tervaleppää kasvava lehtokorpi
- länsipuolen, itäpuolen ja pohjoispään reunametsät suunnilleen 3–5 metrin korkeustasoon lammen pinnasta mitattuna. Tällöin suurin osa lammen ympäristön vankasta puustosta (suuria kilpikaarnaisia mäntyjä ja kuusia, joitakin keloja) on mukana.

Lammen ympäri kulkeva polku, eteläpuolitse lehtokorven läpi kulkeva pitkospuureitti sekä Kruunuvuoren kärkeen kulkeva tie jäävät lammen kohdalla rajauksen sisään. Rajaus on suunnilleen sama kuin Kruunuvuorenlammen arvokkaan kasvillisuus- ja kasvistokohteen (kuva 5, kohde 3) rajaus.

Luonnonsuojelualueen rauhoitushakemukseen on suotavaa liittää luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma. Suunnitelman tärkein tehtävä on ohjata alueen lisääntyvää virkistyskäyttöä. Virkistyskäyttö tulisi ohjata lammen ympäri nykyisin kulkevalle reitille. Reitin käyttö edellyttää lammen eteläpuolella kulkevien pitkospuiden ylläpitoa sekä uuden, lyhyen pitkospuujakson rakentamista lammen laskuojan yli. Lammen itäpuolitse kulkevan hiekkatien nykyisen kaltainen käyttö ei vaaranna suojelutavoitteita

Kruunuvuorenlammen suojavyöhyke

Kruunuvuorenlammella on pieni valuma-alue, johon kuulu lammen rantasoiden lisäksi lähiympäristön kalliorinteitä. Pienen valuma-alueen omaava suorantainen lampi kärsii herkästi valunnan vähenemisestä. Kaikki maankäytön muutokset lammen valuma-alueella voivat vaikuttaa vesitalouteen ja olla haitaksi

suojelutavoitteille. Luonnonsuojelualueella tulee tämä vuoksi olla suoja-vyöhyke, jonka maankäyttö suunnitellaan siten, että luontainen valunta ei muutu.

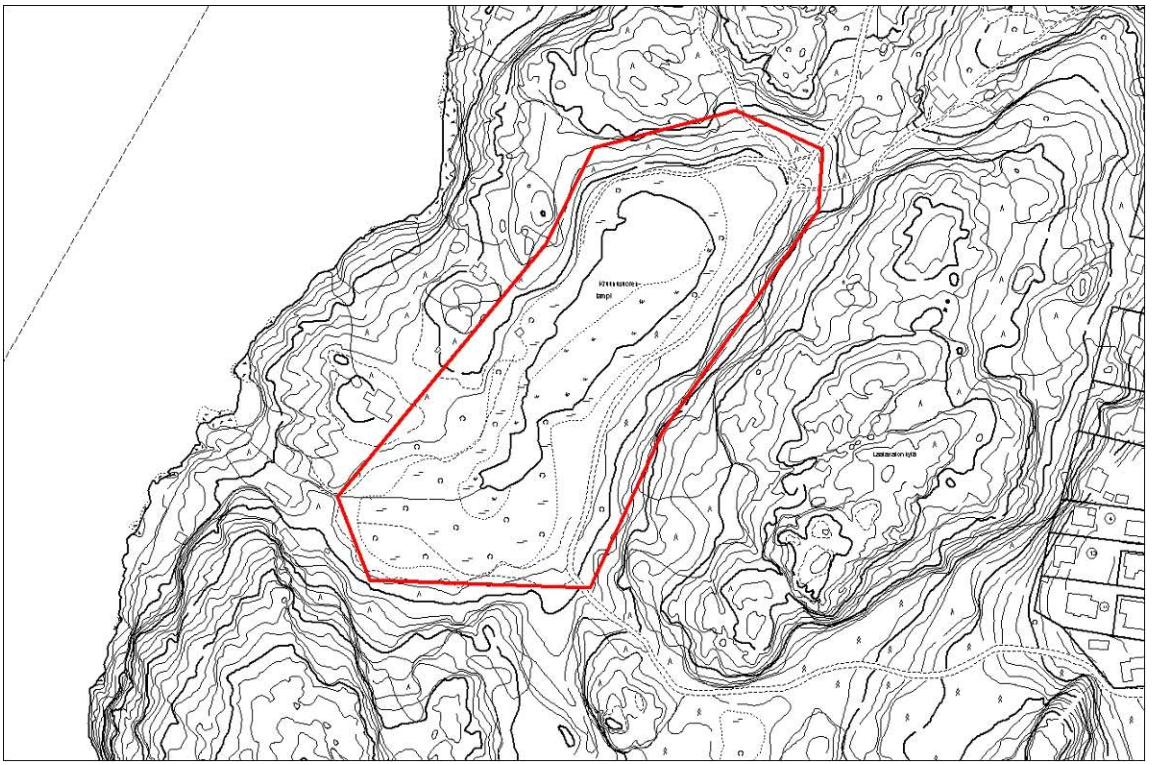

Kuva 7. Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelualueen rajausehdotus.

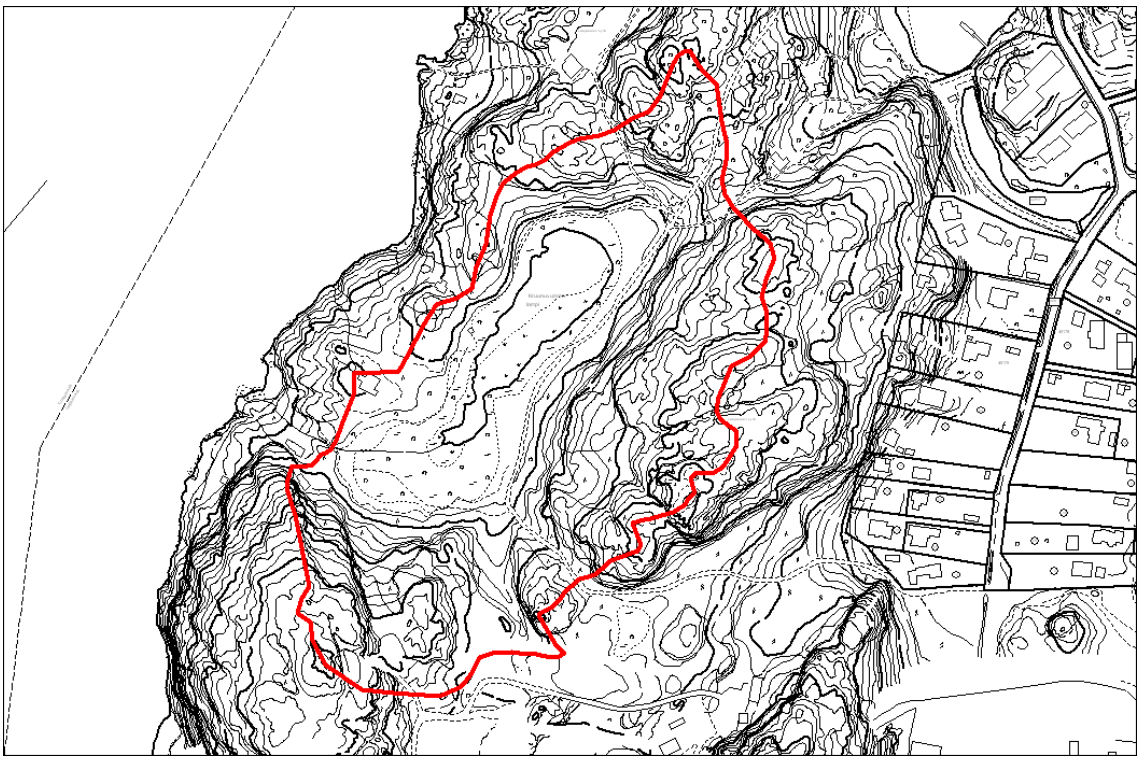

Kuva 8. Kruunuvuorenlammen valuma-alue.

Suojavyöhykkeeksi sopii koko lammen valuma-alue, jonka pinta-ala on noin noin 6,2 hehtaaria (kuva 8). Vähäinen rakentaminen suojavyöhykkeellä on mahdollista, jos suojelutavoitteet otetaan huomioon. Rakentaminen merkitsee useimmiten pintavalunnan vähenemistä ja valuntahuippujen voimistumista. Rakennettujen alueiden valuvedet ovat yleensä myös luontaisia valuvesiä ravinteikkaampia.

Lehmuslehdon suojelu

Kruunuvuoren lehmusmetsikkö on elinvoimainen, sitä ei uhkaa kuusettuminen, eikä ympäristön nykyinen maankäyttö juuri vaikuta siihen. Lehmusmetsikön lähelle ei Helsingin yleiskaava 2002:ssa ole osoitettu rakentamista. Alueen suojeleminen on toistaiseksi mahdollista ilman erillistä hoitosuunnitelmaa.

Metsikkö jatkuu muutamia kymmeniä metrejä kalliorinteellä öljysataman puolelle. Öljysataman aidan takana on kapea sähkölinja-aukea ja sen jälkeen nuorta, tiheää lehtipuustoa ja nuoria lehmuksia. Luonnonsuojelulain mukaisen suojellun luontotyypin rajaus ulottuu aitaan, mutta ei öljysataman puolelle. Samaan esiintymään kuuluvat metsälehmukset tulisi suojella kuitenkin myös öljysataman puolella.

Lehmusmetsikön lähiympäristö on tuoretta ja kosteaa lehtoa, jolla on huomattavia luontoarvoja. Lehmusmetsikön ja sitä ympäröivän lehdon säilyminen on turvattavissa jättämällä kuvassa 9 esitetty alue luonnontilaan. Rajaus noudattaa lehtokasvillisuuden esiintymistä ja kattaa myös öljysataman puolella olevat metsälehmukset.

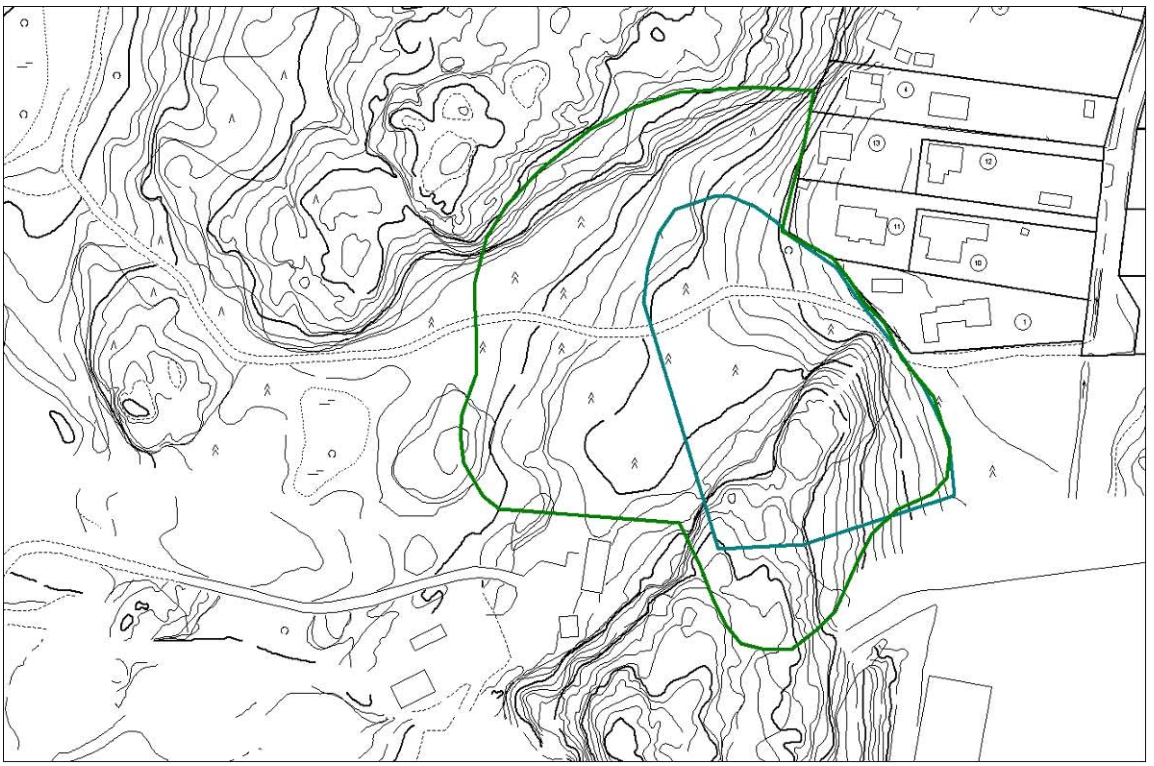

Kuva 9. Luonnontilaiseksi jätettävän lehtoalueen rajaus. Sisempi rajaus on luonnonsuojelulain perusteella suojeltu lehmusmetsikkö.

Alue on myös osa arvokasta linnustokohdetta. Kesällä 2005 alueelta avattiin uhanalainen (vaarantunut) tiltaltti ja silmälläpidettäviin lajeihin kuuluva idänuunilintu. Luontotyypin ominaispiirteiden säilyminen edellyttää sitä, että kohteella ei tehdä puuston tai pensaskerroksen harvennuksia.

4.2. KRUUNUVUORENRANNAN RANTAMETSÄ (ALUE B)

Kruunuvuorenrannan rantametsä on kapea metsäalue, joka alkaa öljyvaraston eteläpuolelta ja jatkuu Tahvonlahdenniemen tyvelle lähelle Stansvikin kartanoa. Alueen länsireunassa on kallioniemi ja keskiosassa Uudenkylän mökkialueen uimaranta. Eteläosaa käytetään soutuveneiden säilytyspaikkana.

Rantametsä on pääosin männikköä, jossa kasvaa tiheä pihlaja-alikasvos. Osa männyistä on järeitä. Rantaviivan tuntumassa kasvaa lehtipuustoa, etenkin tervaleppiä. Ranta on enimmäkseen ruoikkoinen, mutta ruokovyöhyke on enimmilläänkin vain parinkymmenen metrin levyinen.

Kruunuvuorenrannan edustalla on kapealti järviruoikkoa. Rannan tervalepikko erottuu muuta metsää vaaleampana ja matalampana.

4.2.1. Kasvillisuus

Alueelta erotettiin kasvillisuuden ja maankäytön perusteella kuusi kuviota (kuva 10).

Osa-alue 1. Niukkapuustoinen kallioniemi. Kallioniemen tyvellä on harvakseltaan alle kymmenmetrisiä mäntyjä, joista osa on kuolleita. Niemen eteläpää

on puuton. Niemestä avautuu hyvä näköala merelle. Niemessä on liikuttu paljon, mikä näkyy kasvipeitteen kuluneisuutena. Niemen kasvillisuus on karuille rantakalliolle tyypillistä. Runsaita ovat mm. kelta- ja isomaksaruoho, ahosuolaheinä, ruoholaukka, kultapiisku ja isolaukku. Erikoisuutena tavataan kaukasianmaksaruohoa, jota kasvaa laikkuina kallionpainanteissa. Puutarhakasviksi tuotua kaukasianmaksaruohoa kasvaa useassa paikassa muuallakin Kruunuvuorenrannan kallioilla.

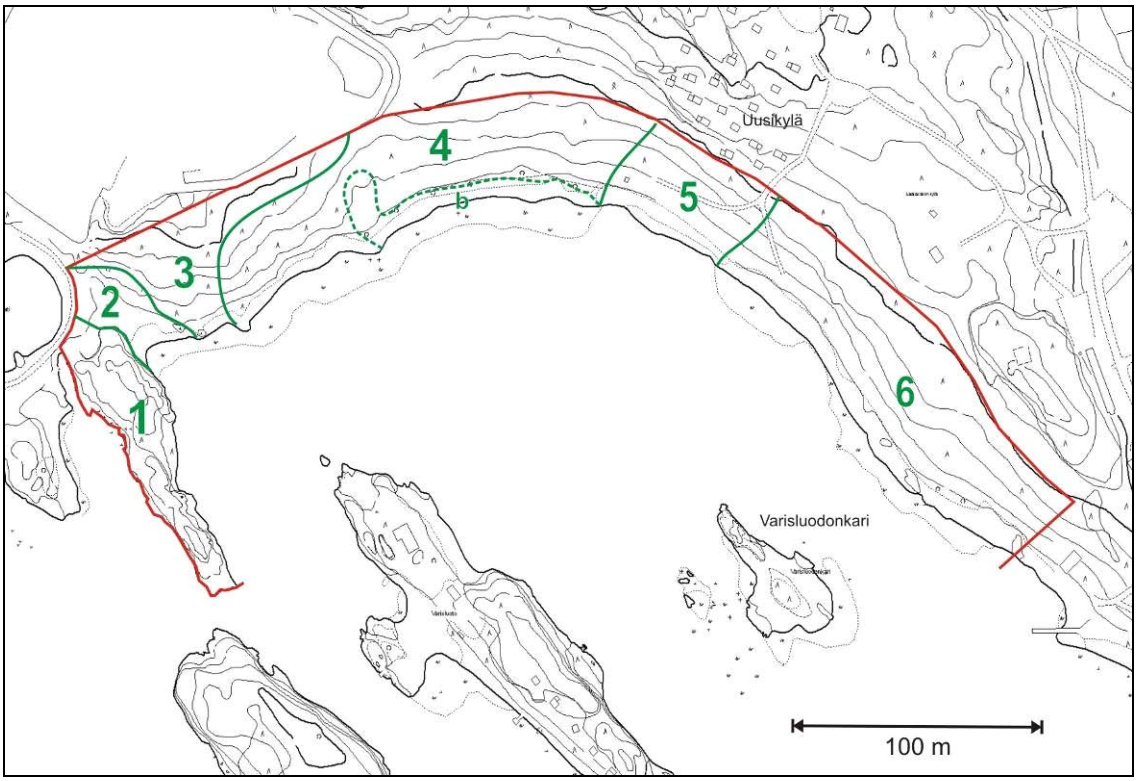

Kuva 10. Kruunuvuorenrannan rantametsän osa-alueet.

Osa-alue 2. Metsittynyt pihamaa. Niemen tyvellä sijaitseva metsäkuvio, jossa on aiemmin ollut asumus. Entisellä pihamaalla kasvaa syreenejä, vaahteroita ja tuomia tiheänä pensaikkona. Varjostavan pensaikon alla on mm. kevättähtimöä, pystykiurunkannusta ja jänönsalaattia. Tervaleppää ja tuomia kasvava ranta on kosteapohjainen.

Osa-alue 3. Nuorehko mäntysekametsä. Puusto on noin 15 metrin mittaista männikköä, jossa kasvaa myös muutamia kuusia. Pensaskerros on tiheää pihlajikkoa. Kenttäkerroksessa on lähinnä mustikkatyypin lajistoa. Runsaita ovat mustikan lisäksi kielo, metsäkastikka ja sananjalka, myös jänönsalaattia on melko paljon.

Osa-alue 4. Varttunut mäntysekametsä. Kasvillisuus on samantyyppistä kuin osa-alueella 3, mutta puusto on vanhempaa, kookkaita kilpikaarnamäntyjäkin on melko paljon. Sekapuina kasvaa koivuja ja kuusia, joiden osuus lisääntyy itään päin mentäessä. Pensaskerros on tiheää pihlajavesakkoa, paikoitelleen kasvaa myös nuoria mäntyjä, kuusia ja jokunen raita. Kenttäkerroksen kasvillisuus on mustikka- ja käenkaali-mustikkatyyppiä.

Rannalla on 5–10 metrin levyinen tervaleppäkasvusto (kartta 11, kuvio b), jonka puusto on melko nuorta. Lepikon alla on runsaasti ruokokariketta ja muuta mereltä ajelehtinutta ryönää. Kenttäkerroksen kasvillisuus on tavanomaista kosteiden rantametsien lajistoa. Lisäksi tavataan mm. koiranvehnää. Tervalepikon itäpäässä kasvaa muutama 1–2 metrin mittainen saarni, jotka lienevät kulkeutuneet paikalle läheisiltä lomamökeiltä.

Tervalepikon länsipäässä on kausikuiva puro, jonka varressa on lehtipuustoa, mm. muutama iso tervaleppä sekä tuomia ja koivuja. Puronvarren kosteissa painanteissa on saniaiskorven lajistoa: hiirenporrasta, metsäalvejuurta ja suokelttoa. Osa-alueen rantaa reunustaa 20 metrin levyinen ruoikko.

Osa-alue 5. Harvapuustoinen, puistomainen alue, jota käytetään uimarantana. Puusto on mäntyjä ja koivuja, osa männyistä on järeitä. Ranta on niittämällä avoimena pidettyä hiekkarantaa, jossa kasvaa muutama nuori tervaleppä.

Osa-alue 6. Itäranta. Lähelle Stansvikin venevajoja ulottuva rantametsä, jota käytetään soutuveneiden säilytyspaikkana. Ylispuusto on vanhaa männikköä. Mäntyjen alla kasvaa tiheässä pihlajia ja koivuja. Maasto on paikoin kivikkoista. Kenttäkerroksen valtakasveja ovat mustikka, metsäkastikka ja sananjalka. Rannalla on kapea niittyreunus ja sen ulkopuolella kapealti ruoikkoa. Harvinaisia rantakasveja ei tavattu.

Huomionarvoinen lajisto

Kruunuvuorenrannan rantametsästä ei tavattu uhanalaisia tai silmälläpidettäviä kasveja. Tavanomaisesta lajistosta poikkeavia olivat kaukasianmaksaruoho (paikoin länsipään kallioniemellä) sekä saarni (muutama vesamainen taimi lomamökkialueen rannan tuntumassa). Molemmat lajit ovat pihamailta kulkeutuneita. Kuvion 4 kosteassa painanteessa kasvava suokeltto on Helsingissä huomionarvoinen kasvi.

Rantametsän läpi länsipään kallioniemeen johtavan polun varrelta on aiemmin tavattu juovakannusruohoa, joka on Helsingissä vanha purjelaivakauden painolastitulokas. Vuonna 2000 lajia löydettiin vielä kolmesta paikasta polun varresta (Hiltunen 2000), mutta kesän 2005 inventoinnissa sitä ei tavattu. Uudenkylän hiekkarannan reunalla sen sijaan kasvoi kannusruohoja, jotka kukkatuntomerkkien perusteella olivat juovakannusruohon ja alkuperäislajistoomme kuuluvan kannusruohon risteymiä. Kannusruohoristeymiä on tavattu muualtakin Helsingin rannoilta (Kurtto & Helynranta 1998).

4.2.2. Kääpälajisto

Rantaa on joiltakin osin siistitty, eikä maapuustoa ole näillä paikoilla juurikaan. Paikoin on lähelle rantaa tervaleppävyöhykkeeseen jätetty maapuustoa, joka on tällä hetkellä lahoasteita 1 ja 2 (neliportaisella asteikolla). Kauempana rannasta löytyy joitakin maapuukeskittymiä, mutta rungot ovat pääosin hiljattain kaatuneita.

Alueen potentiaali kääpälajiston monipuolistumiselle tulevaisuudessa on hyvä, koska siellä on runsaasti vanhaa ja ikääntyvää puustoa, joka tulee kaatumaan maapuiksi seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Alueelta ei kesällä 2005 tavattu uhanalaisia tai silmälläpidettäviä kääpälajeja. Huomionarvoinen piirre on vaateliaan karhunkäävän esiintyminen. Laji lahottaa vanhoja mäntyjä ja tekee itiöemänsä näiden tyvelle. Karhunkääpää on esiintynyt Kruunuvuorenrannan alueella vuosittain ja joinakin vuosina runsaana useiden mäntyjen tyvillä (Krister Söderman, henk, koht. tieto). Laji tavattiin muiltakin kesällä 2005 tutkituilta Kruunuvuorenrannan osa-alueilta. Karhunkääpä on Suomessa vähälukuinen ja selvästi etelään painottuva laji.

Alueen länsipäästä kuvioiden 2 ja 3 rajalta on vuonna 2001 löydetty rusokääpä (P. Salo, kirj. ilm.), joka on Etelä- ja Keski-Suomeen painottuvat harvinainen, useimmiten kuusissa elävä kääpälaji. Lajia ei tiettävästi ole muulloin tavattu Kruunuvuoren alueelta.

4.2.3. Linnusto

Osa-alueen linnusto oli vähälajista ja käsitti vain tyypillisiä metsä- ja rantalintuja. Lintulaskennoissa havaittiin 19 pesiväksi tulkittua paria, jotka edustivat kahdeksaa lajia (liite 3). Västäräkkiä ja rantasipiä lukuun ottamatta muut lajit ovat tavallisia metsälajeja. Koloissa ja pöntöissä pesiviä lajeja olivat sini- ja talitiainen sekä kirjosieppo ja harmaasieppo, joita oli puolet (kahdeksan paria) metsälinnuista. Metsien yleislinnut peippo ja pajulintu muodostivat lopun lajiston.

Västäräkki viihtyy usein rannoilla. Kahlaajiin kuuluva rantasipi puolestaan pesii metsässä, mutta ruokailee rannoilla. Rantasipin pesä löytyi männiköstä polun varrelta.

Lintulaskennoissa alueella havaittiin myös kaksi laulavaa tiltalttia. Molemmat linnut tavattiin vain kerran, joten ne tulkittiin muuttomatkalla pysähtyneiksi. Tiltaltti on vaarantunut varttuneiden ja vanhojen kuusikoiden pesimälintu. Yhdessä laskennassa tavattiin lisäksi palokärki, mutta se ei pesinyt alueella. Syönnösjälkien perusteella rantametsä kuuluu kuitenkin palokärjen elinalueeseen.

4.2.4. Merkittävät luontokohteet

Alueella ei ole arvokkaita luontokohteita, mutta vanha männikkö on säilyttämisen arvoinen. Järeillä kilpikaarnamännyillä on maisemallista arvoa, ja ne ovat harvinaisehkon karhunkäävän kasvupaikkoja. Vanhoja mäntyjä on sekä itärannalla että öljysataman eteläpuolella.

Ranta-alueen edustalla sijaitseva Varisluodonkari on linnustollisesti arvokas kohde (Helsingin kaupungin ympäristökeskus 2005). Kesällä 2005 sen pesimälinnustoon kuuluivat ainakin silkkiuikku, valkoposkihanhi, sinisorsa, tukkasotka, kalalokki ja kalatiira. Joinakin kesinä myös lapintiira on kuulunut lajistoon. Uhanalainen selkälokki kuuluu mahdollisiin pesimälajeihin, mutta sitä ei tavattu kesällä 2005.

4.2.5. Suunnitellun maankäytön vaikutus luonnonympäristöön ja suositukset

Kruunuvuorenrannan maankäyttökaaviossa rantametsä on varattu uimarannaksi. Rantametsän pohjoisreunaan on tulossa asuinrakennuksia. Ranta-alueen länsipuolisen niemen kautta on suunniteltu ulkoilureittiä eteläpuoliseen Pitkäluodon saareen (liite 1).

Rantametsällä ei ole erityisiä luontoarvoja. Myös alueen vesikasvillisuus todettiin kesällä 2005 tavanomaiseksi. Luonnontilaisen rannan maisemallinen merkitys on nykyisellään huomattava. Rantaa reunustaa 10–20 metrin levyinen järviruoikko, jonka ulkoreunassa on vettä noin 1,50–1,75 metriä. Jyrkähköä rantaa on hankala muuttaa uimarannaksi vesialuetta täyttämällä, joten uimarantaa on rakennettava rantametsän suuntaan. Uimarannan rakentaminen muuttaisi alueen hyvin toisen tyyppiseksi kuin mitä se on nykyisin. Haittoja saattaisi ilmetä myös linnustollisesti arvokkaalla Varisluodonkarilla uimareiden noustessa maihin.

Uimaranta vaikuttaa alueen luonnonoloihin ja maisemaan suunniteltua vähemmän, jos ranta-alueen länsiosa jätetään luonnontilaan tai ainakin rajataan uimarannan ulkopuolelle. Tällöin myös Pitkäluodolle kallioisen niemenkärjen kautta johtava reitti jäisi hieman sivuun uimarannalta. Ehdotus uimarannan rajaamiseksi esitetään kuvassa 11. Reitille voidaan johtaa ulkoilutie uimarannan kautta.

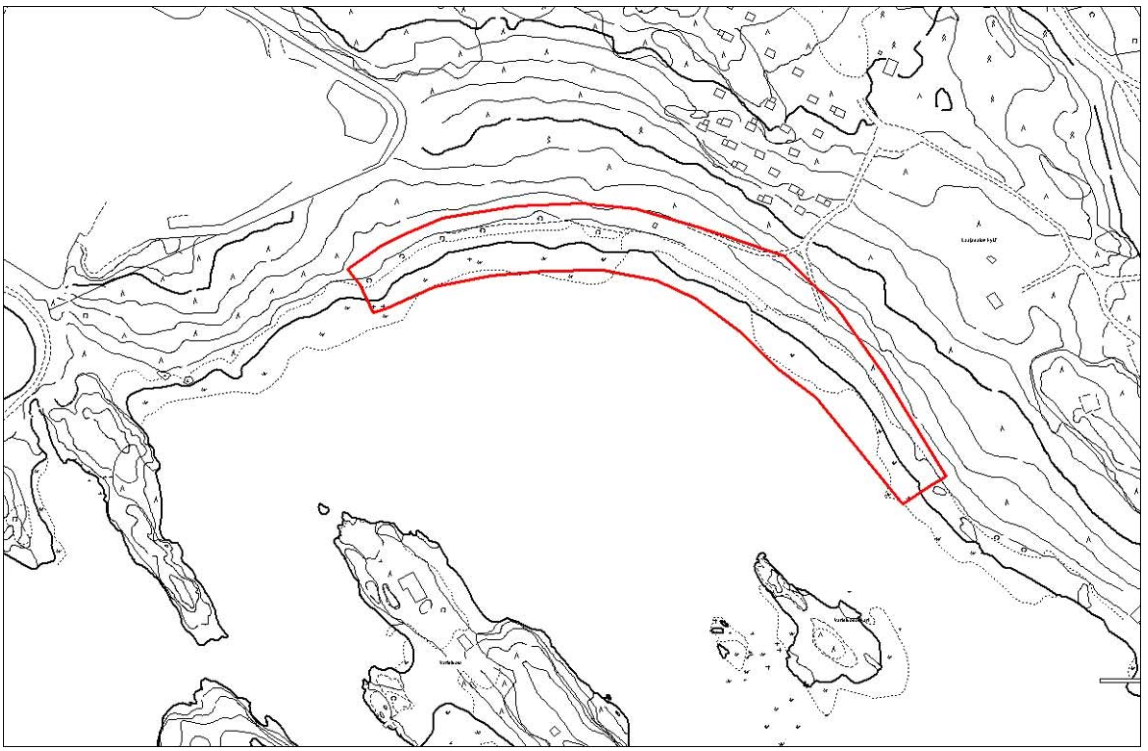

Kuva 11. Uimarannaksi rakennettavan alueen rajausehdotus.

Rannan käyttöä suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon myös vanha puusto, jolla on maiseman elävöittäjänä huomatta merkitys virkistyskäyttöön varatulla alueella. Ranta-alueen kilpikaarnamännyt kestävät hyvin rannan uimakäyttöä, mikäli niiden juuristoa ei vaurioiteta aluetta rakennettaessa. Säilyttämisen

arvoista puustoa on erityisesti kuvaan 12 rajatulla alueella. Myös lännempänä kasvaa muutamia kilpikaarnamäntyjä. Vanhoja mäntyjä kasvaa lisäksi itärannalla.

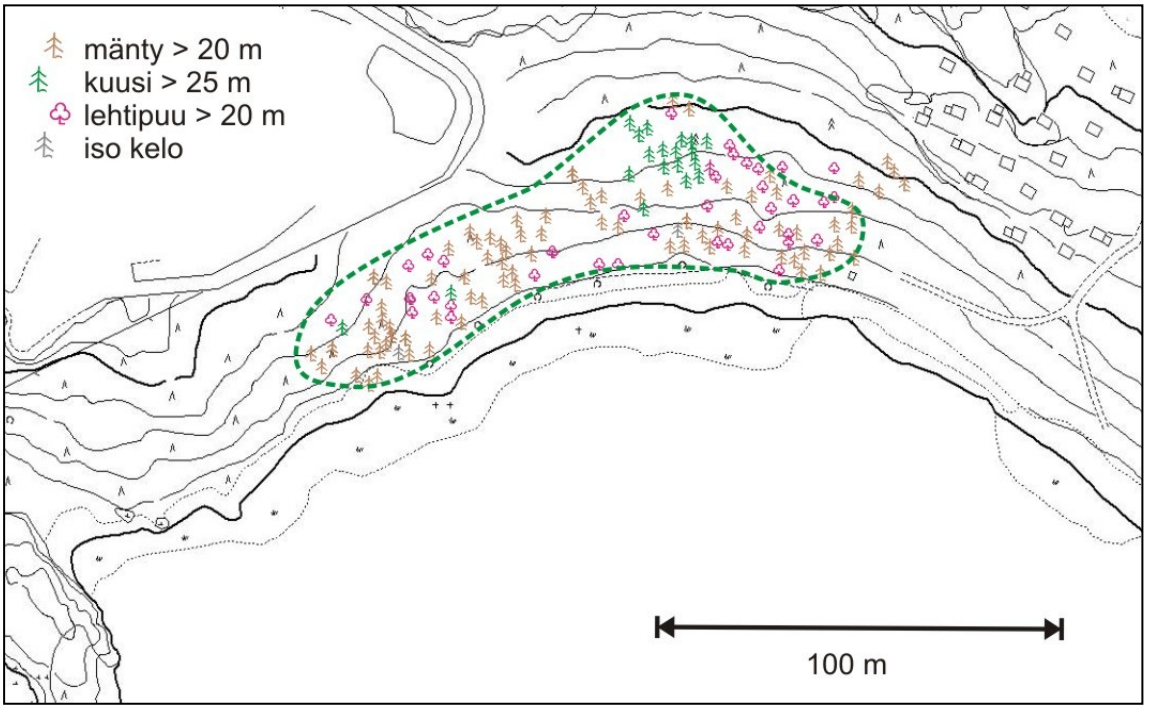

Kuva 12. Kruunuvuorenrannan rantametsän vanhin osa kaupunkimittausosaston aineiston perusteella. Alueen länsipuolella männyt saavuttavat yleisesti 15–18 metrin pituuden.

Lintujen pesimäpaikkana merkittävä Varisluodonkari sijaitsee suunnitellun uimarannan eteläpään kohdalla. Varisluodonkarin ja mannerrannan välissä on syvähkö vesialue, mutta Varisluodolle pääsee uimalla. Uimarien aiheuttama häirintä Varisluodonkarilla pysyy vähäisenä, jos uimarantaa ei jatketa karin kohdalle asti (kuva 11). Varisluodonkarille tulisi pystyttää linnustonsuojelualueen kyltit rannan käytöstä riippumatta.

4.3. KOIRASAAREN JA HUTTUVADIN VÄLINEN RANTAOSUUS (ALUE C)

Kruunuvuorenrannan rantametsän itäpuolella sijaitseva Koirasaaren ja Huttuvadin välinen rantaosuus on öljysataman käytössä. Alue on aidattu. Sen länsipäässä on täyttörantaa ja keski- ja itäosa kalliorantaa (kuva 13). Sataman täyttömaakenttä ulottuu paikoin rantaan asti; muualla luonnontilassa säilyneen rantakaistaleen leveys vaihtelee muutamasta metristä pariinkymmeneen metriin. Vesialueella pohja on kovaa, paikoin kallioista ja vesi syvenee melko nopeasti. Vesikasvillisuutta on niukasti ja se keskittyy aivan rannan läheiselle alueelle.

4.3.1. Kasvillisuus

Alueen itäpäässä sijaitseva Huttuvati on pieni, reheväkasvuinen lampi. Huttuvati osa entistä merenlahtea, jota on aikaan täytetty. Huttuvatia reunustaa matala täyttömaavalli, jossa kasvaa kymmenen metrin mittaista koivikkoa ja jou-

tomaille tyypillisiä kasveja. Lammen rantoja kiertää kapea vyöhyke leveäosmankäämiä. Rannoilla kasvaa myös mm. järviruokoa, ruokohelpiä, sinikaislaa ja vesihierakkaa.

Huttuvadin edustalla on kaksi pientä poukamaa ja niiden välissä kallioniemi. Itäisempi poukama on ruoikkorantainen. Rannoilla kasvaa myös merenrantaniittyjen tyyppilajeja, kuten rönsyrölliä, ruokohelpiä, meriluikkaa, suolavihvilää, rantakukkaa ja isolaukkua. Vesialueella kasvaa merihauraa ja ahvenvitaa. Karulla kallioniemellä on kaksi vanhaa, matalaa mäntyä ja laikkuina tavanomaista kalliokasvillisuutta, mm. punanataa, ruoholaukkaa, rantatädykettä, kelta- ja isomaksaruohoa sekä hietakastikkaa. Kallion itäpuolisessa poukamassa kasvaa hapsivitaa, ahvenvitaa, merivitaa, merihauraa ja näkinpartaisleviä. Rantaan ajautuneena löydettiin myös merisätkintä ja tähkä-ärviää. Rannan pienillä niittylaikuilla kasvaa mm. särmäputkea ja rannikkia.

Osa-alueen etelärannalla on kapea somerikkoinen, osin kallioinen merenrantaniitty (kuva 13), muutamia pieniä niittylaikkuja sekä länsipäässä matalia mäntyjä ja nuoria tervaleppiä. Laajimmalla niittykuviolla on monipuolinen kasvilajisto. Rantaviivan tuntumassa kasvaa rannikkia, suolavihvilää ja rönsyrölliä ja kauempana rannasta mm. pietaryrttiä, purtojuurta, mesiangervoa, kannusruohoa, ojakärsämöä ja rantakukkaa. Harvinaisia kasvilajeja ei tavattu.

Koirasaaren puoleinen ranta on kivimurskeesta koostuvaa täyttömaata. Ranta on jyrkkä ja enimmäkseen kasviton.

Kuva 13. Koirasaaren ja Huttuvadin välinen ranta-alue. Laajin rantaniitty on varjostettu punaisella.

Koirasaaren ja Huttuvadin välistä rantaa osa-alueen länsiosasta.

4.3.2. Merkittävät luontokohteet

Alueella ei ole merkittäviä luontokohteita. Sieltä ei myöskään tavattu harvinaisia kasvilajeja.

4.3.2. Suunnitellun maankäytön vaikutus luonnonympäristöön

Kruunuvuorenrannan maankäyttöluonnoksessa Koirasaaren ja Huttuvadin välissä on pienvenelaitureita ja länsireunassa uutta, rakennettua täyttörantaa. (liite 1). Vielä jäljellä oleva luonnonranta jäisi suurimmaksi osaksi rakennettavan alueen alle. Rakentamisella ei kuitenkaan olisi huomattavaa vaikutusta Kruunuvuorenrannan luonnon monimuotoisuuden kannalta.

4.4. PITKÄ- JA VARISLUOTO (ALUE D)

Kruunuvuorenrannan eteläpuolella sijaitsevista saarista Pitkäluoto on karu, 400 metrin pituinen kalliosaari, jonka kallioperä on graniittia. Saaren puusto on matalaa. Saaren keski- ja eteläosassa on lomamökkejä. Varisluoto on metsäisempi, noin 200 metrin pituinen saari. Suurin osa siitä on loma-asumusten pihamaata (kuva 14).

4.4.1. Kasvillisuus

Pitkäluodon rakentamattomilta alueita erotettiin kuusi osa-aluetta. Varisluodosta tarkistettiin saaren pohjoispäässä olevan huvilan pihamaa lähitienoineen.

Osa-alue 1. Puustoinen kalliomaasto. Saaren pohjoispäässä sijaitseva metsäinen kallioalue, jonka itärinne on jyrkkä. Laella on vanha pihamaa, jossa kasvaa asutuksen jäljiltä mm. syreenejä ja pajuangervoja. Ympäristö on matalaa, heinittynyttä männikköä, jossa on paljon kuivuneita puita. Entisen pihamaan itäpuolella on pieni kallioketo (kuva 14), jossa on edustava kasvilajisto, mm. mäkikuisma, kalliovillakko, peltovillakko, ahosuolaheinä, kultapiisku, mäkihorsma ja ruoholaukka. Pienestä kalliolätäköstä löydettiin myös melko harvinaista mietotatarta.

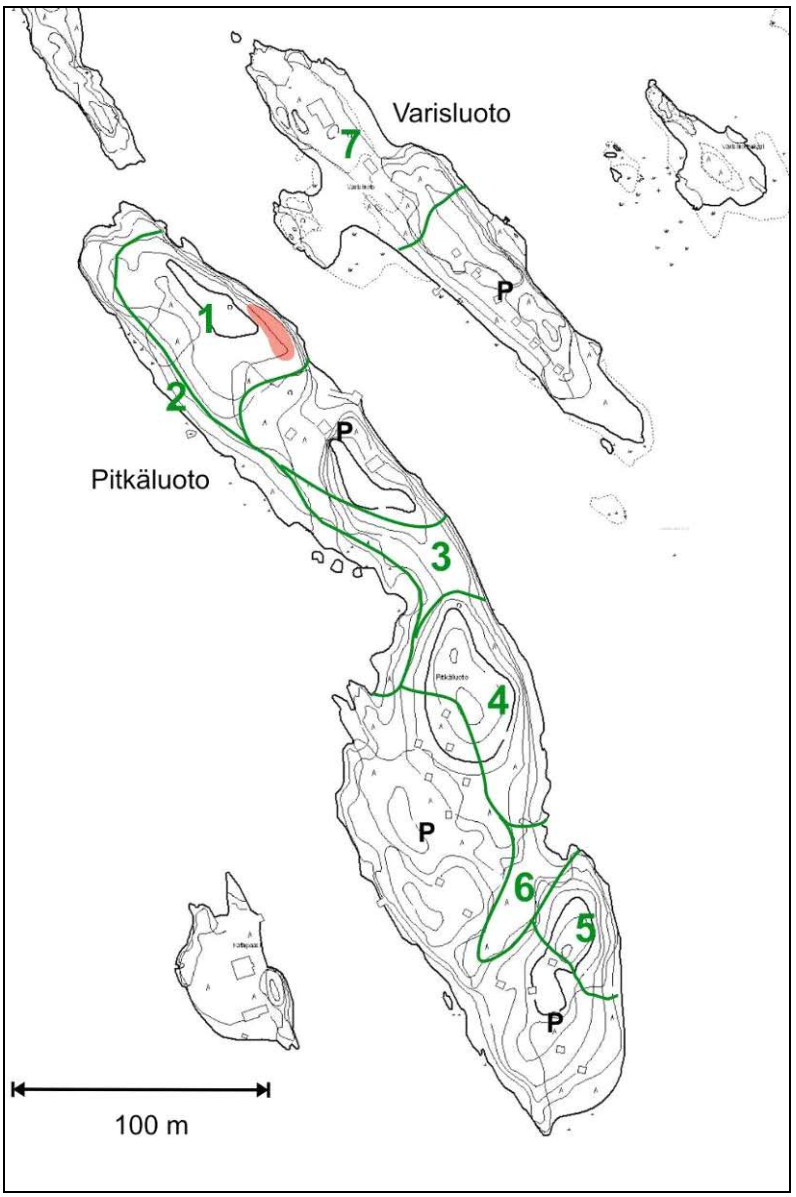

Kuva 14. Pitkäluoto ja Varisluoto. Pitkäluodon pohjoispäässä sijaitseva kallioketo on merkitty punaisella.

Osa-alue 2. Länsirannan kallio. Pitkäluodon pohjoispuoliskon länsiranta on niukkakasvista silokalliota. Kasvilajisto on tyypillistä karuille kallioille. Lisäksi kaukasianmaksaruohoa tavattiin yhdestä paikasta. Pohjoispään pienissä

kallioploteissa kasvoi mm. särmäputkea ja leveäosmankäämiä. Eteläpään kapeikossa on pieni rantaniitty, jossa on monipuolisesti merenrantakasvillisuutta, ei kuitenkaan harvinaisia lajeja.

Osa-alue 3. Matalaa männikköä kasvava alue, jonka länsipäässä on kostea, kallioharjanteiden välinen painanne. Painanteessa kasvaa mm. tervaleppiä, vaahteroita ja pihlajia. Puusto on 8–10 metrin mittaista.

Osa-alue 4. Kuivuudesta kärsinyt kallioalue. Lähes kaikki puut ovat kuivuneet ja kuolleet pystyyn. Jäljellä on lähinnä joitakin katajia ja koivunvesoja. Puusto on ollut 5–6 metrin mittaista männikköä. Kenttäkerros on heinittynyt ja siinä kasvaa metsälauhan lisäksi maitohorsmaa ja ahosuolaheinää, paikoin myös punanataa, tahmavillakkoa ja jäkäliä. Alarinteen kasvilajisto on monipuolisempaa, mm. purtojuurta, mäkikuismaa ja rantatädykettä.

Osa-alue 5. Kulottunut kallioalue saaren eteläpäässä. Myös saaren eteläpään kallioalue on kärsinyt pahoin kuivuudesta. Mäntyjen alle on noussut runsaasti koivuntaimia. Kenttäkerroksen kasvillisuus on samankaltaista kuin osa-alueella 4.

Osa-alue 6. Kallioiden välinen notkelma. Kosteapohjainen notkelma, jossa on tiheä lehtipuusto, mm. haapoja ja vaahteroita. Pensaskerros on tiheä ja kenttäkerros rehevä. Pensaista tuomi ja terttuselja ovat runsaita. Kenttäkerroksen valtalaji on maitohorsma.

Osa-alue 7. Varisluodon pohjoispään piha-alue. Vanha huvila, jonka ympäristössä on runsaan 10 metrin mittaista männikköä. Rannoilla kasvaa joitakin tervaleppiä. Kenttäkerroksessa vallitsevat kielo, metsäkastikka, metsälauha ja maitohorsma. Myös vanhoihin rohdoskasveihin kuuluvaa keltamoa tavataan.

Rakennusten itäpuolella on pieni, niukkakasvinen rantakallio ja pohjoiskärjessä sekä saaren länsiniemessä kosteaa rantaniittyä. Niittylaikkujen runsaimpia kasveja ovat järviruoko, ruokohelpi, juolavehnä, punanata, mesiangervo, rantakukka ja ketohanhikki. Kallion kasvillisuus on niukkaa, lähinnä metsälauhaa, ahosuolaheinää ja kalliokieloa.

Huomionarvoiset kasvilajit

Pitkäluodon kasvilajeista mietotatar on Helsingissä harvinainen, silmälläpidettäväksi luokiteltu kasvi (Kurtto 2003). Laji löydettiin pohjoispään kalliokedon reunasta märästä kalliolätäköstä. Kruunuvuoren alueelle levinnyttä kaukasianmaksaruohoa (alun perin koristekasvi) löydettiin yhdestä paikasta Pitkäluodon länsirannan kalliolta. Lisäksi sitä kasvaa Varisluodon huvilan pihamaalla todennäköisesti istutettuna.

4.4.2. Merkittävät luontokohteet

Pitkäluodossa ja Varisluodossa ei ole todettu aiemmin arvokkaita luontokohteita. Kesän 2005 inventointien perusteella Pitkäluodon pohjoispäässä sijait-

seva pieni kallioketo on saarten merkittävin kohde, mutta sitäkin voidaan pitää vain paikallisesti arvokkaana.

4.4.3. Suunnitellun maankäytön vaikutus luonnonympäristöön ja suositukset

Pitkäluoto ja Varisluoto on merkitty Kruunuvuorenrannan maankäyttöluonnokseen (liite 1) virkistysalueiksi. Pitkäluodon länsirannalle on suunniteltu venelaitureita. Pitkäluotoon kuljetaan tulevaisuudessa kallioniemen ja saaren pohjoiskärjen yhdistävän kävelysillan kautta. Siltayhteyttä on suunniteltu myös Pitkäluodon ja Varisluodon välille.

Kesän 2005 inventointien perusteella Pitkäluodon kasvillisuus on hyvin säilynyttä, sillä saaren rakentamattomissa osissa on liikuttu vähän. Vuosituhannen alun kuivat kesät ovat vaikuttaneet saaren kasvillisuuteen, ja huomattava osa kallioiden puustosta on kuollut.

Karut kallioalueet kestävät kulutusta huonosti. Vaikka Pitkäluodolla ei olekaan erityisen arvokkaita luontokohteita, tulisi kasvillisuuden kulumista hillitä ohjaamalla ulkoilijoiden liikkumista. Kulku ohjautunee luonnostaan saaren lakiosiin ja länsirannalle, joissa on loivapiirteisiä silokallioita. Kulkua voidaan kanavoida esimerkiksi rakentamalla pohjustettuja polkuja. Polkuja ei tulisi jatkaa saaren eteläosaan asti, jossa on runsaasti lomamökkejä.

Varisluotoon suunniteltu siltayhteys ei ole toivottava, sillä Varisluoto on pieni ja sen kasvillisuus kestää huonosti lisääntyvää kulutusta. Saaren käyttö mökkialueena haittaa myös sen virkistyskäyttöä. Sopiva kompromissi alueen tulevan käytön ja kasvillisuuden kulumisen välillä voisi olla se, että siltayhteys tulisi vain Pitkäluotoon ja vapaa liikkuminen rajattaisiin Pitkäluodon pohjoispuoliskoon.

Pitkäluodon pohjoispään salmen kautta kuljetaan jonkin verran veneillä. Tämä ja veden vapaan liikkumisen turvaaminen tulisi ottaa siltarakenteissa huomioon.

4.5. TAHVONLAHDENNIEMI (ALUE E)

Tahvonlahdenniemi on männikköinen harjuniemi, jonka tyvellä sijaitsee Stansvikin kartano. Harjun luonnontila on säilynyt hyvänä ja se on Kallahdenharjun ohella Helsingin edustavin harjumuodostuma. Tahvonlahdenniemen jatkeena merellä on samaan muodostumaan kuuluva Teerisaari sekä Santahaminan hiekkatasanteet. Harju on melko loivapiirteinen; sen lakialueet kohoavat noin seitsemän metriä merenpinnan yläpuolelle.

Tahvonlahdenniemi on suurimmaksi osaksi valoisaa männikköä. Länsirannalla on ruoikkoa ja rantaniittyä. Itäranta on avoimempaa hiekkarantaa. Rannoilla kasvaa yleisesti tervaleppiä.

4.5.1. Kasvillisuus

Niemi voidaan jakaa kasvillisuutensa perusteella viiteen osa-alueeseen (kuva 15).

Osa-alue 1. Lehtomainen alue. Niemen tyvellä lähellä kartanon pallokenttiä on muuta niemeä rehevämpi alue, jonka kasvillisuudessa lehtolajistoa sekä pihamaalta levinneet kasveja, joista osa voi olla istutettujakin. Rannan tuntumassa on kosteaa, tervaleppävaltaista lehtoa ja ylempänä kulttuurivaikutteista lehtomaista kangasta, jonka puustossa on mäntyjen ja koivujen lisäksi vaahteroita, tammia, kookas metsälehmus sekä useita nuoria lehmuksia. Myös yksi suuri pähkinäpensas kasvaa paikalla, ja rantapolun varrella on nelimetrinen saarni. Kenttäkerroksessa ei ole vaateliasta lajistoa, mutta mm. jänönsalaattia tavataan.

Osa-alue 2. Harjun tyvi. Reheväkasvuista männikköä, jonka puusto on hieman järeämpää kuin lähempänä niemen kärkeä. Pensaskerroksessa on pihlajien lisäksi vaahteroita. Kenttäkerroksessa vallitsevat metsäkastikka, nuokkuhelmikkä, vadelma, kielo ja keltamo.

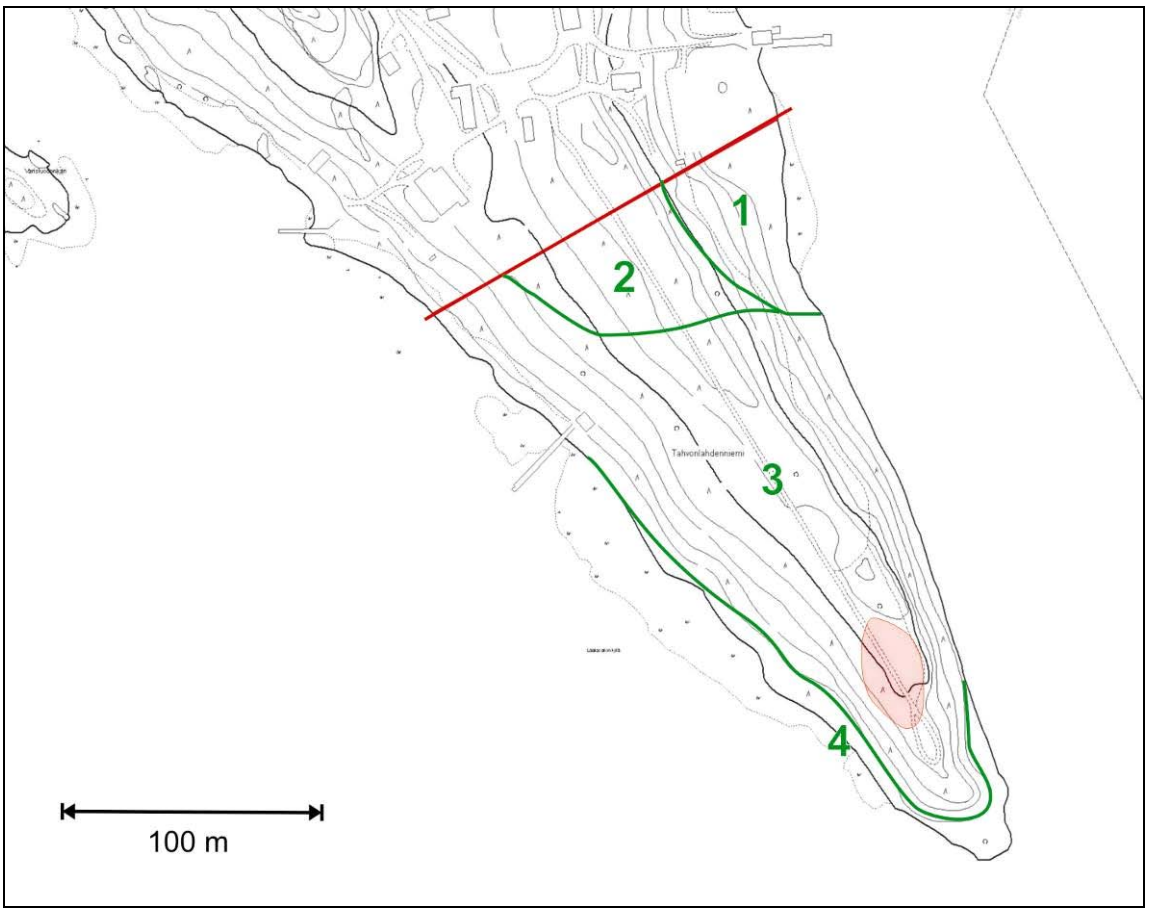

Kuva 15. Tahvonlahdenniemen osa-alueet. Kalliotuhkapensaiden kasvualue on merkitty punaisella varjostuksella.

Osa-alue 3. Harjumetsikkö. Suurin osa harjusta on männikköä, jonka kenttäkerroksessa on mustikkatyypin lajistoa. Ylispuusto on varttunutta männikköä, vanhoja kilpikaarnamäntyjä on lähinnä rantojen tuntumassa. Lakialueella kasvaa ylispuina myös istutettuja euroopanlehtikuusia.

Alispuustoa on aikanaan harvennettu. Pensaskerros on sen jälkeen voimistunut ja kenttäkerros heinittynyt. Pensaat ovat pääosin pihlajia, joita on paikoin tiheässä. Siellä täällä kasvaa myös alun perin koristepensaiksi tuotuja isotuomipihlajia ja terttuseljoja. Lähellä niemen kärkeä on myös harvinaisia kallio-

tuhkapensaita. Kenttäkerroksessa vallitsevat mustikka, metsälauha ja metsäkastikka, maitohorsmaa ja vadelmaa kasvaa laikuittain. Karumpaa harjukasvillisuutta ei tavata, esimerkiksi puolukkaa, sianpuolukkaa ja kanervaa on hyvin niukasti.

Kasvillisuus muuttuu rantojen lähellä rehevämmäksi. Rannoilla kasvaa mäntyjen lisäksi koivuja ja tervaleppiä ja rinteillä mm. metsäalvejuurta, taikinamarjaa sekä nuoria vaahteran- ja tammentaimia.

Osa-alue 4. Rantaniityt. Niemen rantoja reunustaa monin paikoin kapea ruoikko. Ruoikon ja rantaviivan välissä on vaihtelevan kokoisia niittylaikkuja. Laajimmat ja kasvistollisesti edustavimmat niityt sijaitsevat niemen kärjessä ja länsirannalla. Vähäisempiä niittykuvioita on avoimemmalla itärannalla.

Länsirannalla on jokseenkin yhtenäinen toistasataa metriä pitkä niittyalue, jonka kasvillisuus on monipuolista. Alueella on sekä matalaa merenrantaniityn ja korkeakasvuisemman suurruohoniityn lisäksi hiekka- ja somerikkorantaa. Lajistoon kuuluvat mm. rannikki, suolavihvilä, meriratamo, suolasänkiö, särmäputki ja isorantasappi. Kurtturuusua on laajahko kasvusto lähellä niemen kärkeä. Myös punalehtiruusu on kasvaa samalla paikalla. Molempia luontoon villiytyneitä ruusulajeja kasvaa myös itärannalla, mutta vain yksittäisinä pensaina. Kolmas ruusulaji on rannan yläosassa kasvava iharuusu.

Harjun laella kulkeva tiepohja on heinittynyt. Männikön alla on nuorta, paikoin tiheää pihlajikkoa.

Niittymaisemaa läheltä Tahvonlahdenniemen kärkeä. Tiheinä pensaikkoina kasvava kurtturuusu on vallannut alueen somerikkoisia rantoja.

Huomionarvoiset kasvilajit

Tahvonlahdenniemeltä kirjattiin kesällä 2005 muistiin 162 putkilokasvilajia (liite 2). Lajistoon kuuluu useita huomionarvoisia kasveja. Kartanon pihamaan tuntumassa kasvavat metsälehmukset ja pähkinäpensas saattavat olla istutettuja. Molempien kasvupaikkoja tunnetaan Helsingistä vain muutamia. Lähellä niemen kärkeä kasvavat kalliotuhkapensaat sitä vastoin ovat luonnostaan paikalle levinneitä, sillä lajia ei ole käytetty koristepensaana. Kalliotuhkapensaita kasvaa kahdeksan kappaletta niemen kärjessä polkujen varsilla.

Rantaniittyjen lajeista käärmeenkieli, isorantasappi, särmäputki ja hentosuolake ovat Helsingissä huomionarvoisia. Särmäputkea kasvaa melko runsaasti harjun rannoilla, mutta käärmeenkieli, isorantasappi ja hentosuolake ovat niukkoja. Kurtto (2005) mainitsee rantaniityltä myös morsingon, suolasolmukin ja meriasterin, jotka täydentävät kesällä 2005 muistiin kirjattua kasvilajistoa.

Hiltunen (2000) mainitsee rantaniityiltä myös vaarantuneeksi luokitellun keltamataran. Kesän 2005 inventoinnissa alueelta tavattiin ainoastaan piennarmataraa, joka on keltamataran ja paimenmataran risteymä. Keltamatarakin saattaa silti edelleen kuulua alueen lajistoon.

4.5.2. Kääpälajisto

Tahvonlahdenniemeä on siistitty viime aikoihin asti puistomaisen ilmeen luomiseksi, eikä lahopuustoa ole juuri muodostunut. Kääpälajisto on yleistä pioneerilajistoa. Parhaat osat alueesta ovat sen rannat, missä tervaleppävyöhykkeessä on enemmän lahopuuta sekä mereltä kulkeutuneita ajopuita. Harjun lakialueet ovat lähes lahopuuttomia.

Tahvonlahdenniemen kääpäpotentiaali tulevaisuutta ajatellen on melko huono. Koska kuollutta puustoa on vähän ja metsiä on harvennettu puistomaisiksi, lahopuuta ei muodostu seuraavan 20 vuoden kuluessa niin paljon, että sillä olisi suurta merkitystä kääpälajistolle.

Vanhojen mäntyjen lahottajana elävä karhunkääpä kuuluu myös Tahvonlahdenniemen lajistoon.

4.5.3. Linnusto

Lintulaskentojen perusteella niemen pesimälinnustoon kuului ainoastaan kuusi lajia, joiden yhteisparimäärä oli 14 (liite 3). Alhainen parimäärä johtuu alueen pienestä pinta-alasta (3,6 hehtaaria) sekä siitä, että linnuston tiheys männiköissä on ylipäänsä alhainen.

Havaitut lajit olivat lehtopöllöä lukuun ottamatta tavanomaista metsälintuja. Peippo ja pajulintu muodostavat puolet alueen linnustosta, tali- ja sinitiaisia oli runsas kolmannes. Yhdessä laskennassa havaittiin lehtopöllöpoikue, emon lisäksi ainakin 4 poikasta. Alueella on muutama iso pönttö ja myös puissa on koloja. Poikaset olivat jo lentokykyisiä, joten pesäpaikka on voinut sijaita kauempana kartanon puistossa. Lehtopöllön tiedetään aiemmin pesineen Tahvonlahden perukassa (Helsingin ympäristökeskus 2005).

4.5.4. Merkittävät luontokohteet

Koko Tahvonlahdenniemi on todettu useassa selvityksessä merkittäväksi luontokohteeksi. Helsingin arvokkaita kallioperän ja maaperän luontokohteita käsittelevässä julkaisussa Tahvonlahdenniemi on luokiteltu arvokkaimmaksi eli I arvoluokan kohteeksi. Aluetta luonnehditaan hienoksi luonnontilaiseksi harjuksi, jolla on luonnonsuojelu- ja opetusarvoa ja suuri maisemallinen arvo (Salla 2004, Helsingin kaupungin ympäristökeskus 2005).

Tahvonlahdenniemi Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmässä mukana myös arvokkaana kasvillisuus- ja kasvistokohteena sekä arvokkaana lepakkokohteena. Kasvillisuuskohteen rajaus on jokseenkin sama kuin tässä työssä käytetty rajaus. Niemeä luonnehditaan näyttäväksi, joskin kasvistollisesti tavanomaiseksi harjumetsäksi, jonka länsirannalla sijaitsevat merenrantaniityt ovat luonnontilaisia ja kasvistoltaan varsin edustavia. Niemi on luokiteltu II arvoluokan kasvillisuuskohteeksi (luonnehdinta ja luokitus A. Kurtto 2005).

Arvokkaaseen lepakkoalueeseen kuuluu harjumetsän lisäksi kartanon puistoalue sekä osa harjun itäpuolisesta vesialueesta. Lajistoon kuuluvat pohjanlepakko, pikkulepakko, vesisiippa ja viiksisiippa. Alue on luokiteltu I arvoluokan

lepakkokohteeksi (Siivonen 2004, Helsingin kaupungin ympäristökeskus 2005).

4.5.5. Suunnitellun maankäytön vaikutus luonnonympäristöön ja suositukset

Tahvonlahdenniemi on tarkoitus säilyttää virkistysalueena. Alueen käyttö on toistaiseksi ollut melko vähäistä ja se on ohjautunut olemassa oleville poluille. Ulkoilijoiden jäljet ovat nähtävissä selvästi ainoastaan harjuniemen kärjessä, jossa on kulunut, hiekkainen rantatörmä.

Kruunuvuorenrannan rakentaminen merkitsee sitä, että alueella ulkoilevien ihmisten määrä kasvaa nykyisestä huomattavasti. Tämän vuoksi kulun ohjaamiseen on kiinnitettävä huomiota.

Mahdollisuudet kanavoida kulkua ja vähentää kasvipeitteen kulumista

Niemessä on hyvä polkureitistö. Alueen käyttöä voidaan ohjata nykyisten polkujen avulla, eikä uusia reittejä tarvita. Kartanolta niemen kärkeen johtaa vanha tiepohja. Itärannalla on hyväkuntoinen polku, länsirannalla kartanolta saunalle johtava tie sekä sen jatkeena kaksi polkua, jotka johtavat saunarakennukselta niemen kärkeen. Kulku voidaan kanavoida näille reiteille (ehdotus kuvassa 16, länsirannalla käytettäisiin ylempää polkua) viitoitusten avulla sekä tarvittaessa pohjustamalla ja päällystämällä polut esimerkiksi kivituhkalla. Niemen kärjessä polun jatkeena oleva töyräs on suurimmaksi osaksi paljasta soraa. Töyrään alla on somerikkoa ja kivikkoista rantaniittyä, jossa ulkoilijat käyvät. Kulutuksen vähentämiseksi töyrääseen tulisi rakentaa puiset portaat.

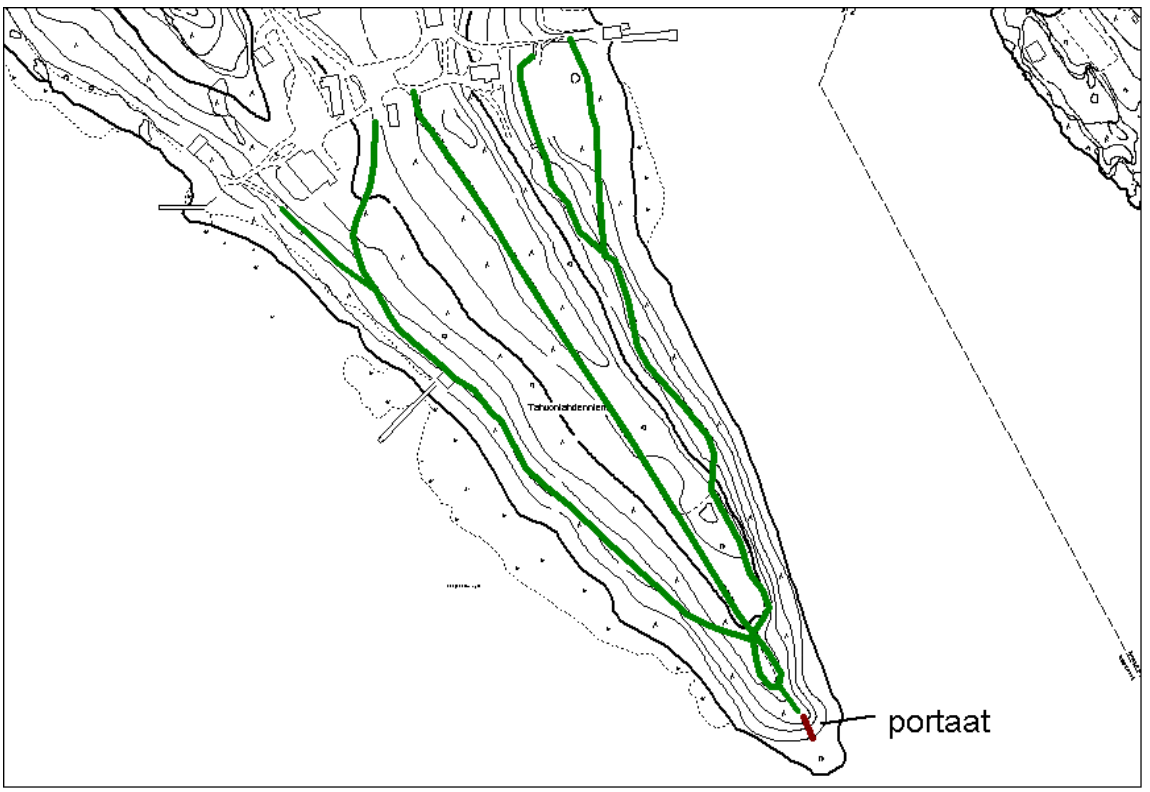

Kuva 16. Tahvonlahdenniemelle sopiva ulkoilureitistö. Reitit noudattavat olemassa olevia polkuja.

Reittien ylläpidossa on muistettava kalliotuhkapensaat, joista osa kasvaa aivan polkujen reunassa niemenkärjen polkujen risteyskohdassa. Pensaat säilyvät jos polkuja ei levennetä, eikä polun varsien kasvillisuutta raivata kalliotuhkapensaiden kasvupaikoilta.

Muut suositukset

Tahvonlahdenniemen harjumänniköss ä saalistelee viiksisiippoja, jotka karttavat valoa (Siivonen 2004). Reittien valaiseminen ei ole lepakoiden vuoksi suotavaa.

Mahdolliset virkistyskäyttöä palvelevat rakennukset tulisi sijoittaa länsirannalle kartanon rantasaunan ja laiturin väliselle alueelle. Kulku rakennuksille voidaan järjestää saunalle johtavan tien kautta.

Harjualueen luonnonsuojelullinen ja maisemallinen arvo kasvavat puuston vanhetessa. Alueella ei tulisi tehdä hakkuita. Virkistyskäyttö saattaa lisätä tarvetta paikoin tiheänä kasvavan pihlajavesaikon vähentämiseen. Toimenpidettä suunniteltaessa on hyvä muistaa, että Tahvonlahdenniemi on harjualueeksi melko viljava, joten pensaikon tilalle nousee korkeaa metsäkastikan muodostamaa heinikkoa ja jopa maitohorsmaa ja vadelmapensaikkoja. Laajamittainen pensaikon raivaus esimerkiksi maiseman avartamiseksi ei välttämättä tuo toivottua tulosta.

Alkuperäiskasvistoomme kuulumaton kurtturuusu on levinnyt laajalti alueen hiekkarannoille. Tiheinä pensaikkoina kasvava kurtturuusu tukahduttaa muuta kasvillisuutta. Ainakin tiheimmät pensaikot olisi syytä raivata pois.

5. LÄHDEVIITTEET

Ahonen, T. & Markkanen, K. 2000: *Luonnonsuojelulain suojellut luontotyypit Helsingissä.* Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen monisteita 7/2000.

Erkamo, V. 1949: *Ehdotus Helsingin seudun luonnonsuojelukohteiksi*. S. 33–34.

Helsingin kaupungin ympäristökeskus 2005. *Luontotietojärjestelmä 15.4.2002–18.7.2005. Linnustollisesti arvokkaat kohteet, arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet ja nisäkäshavainnot. Ote Kruunuvuorenrannan alueelta.*

Hiltunen, L. 2001: *Stansvikin kartanopuiston puu- ja ruohovartinen kasvillisuus ja kasvisto.* Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja 2001:15. 45 s.

Hosiaisluoma, V. 1985: *Pääkaupunkiseudun suoluonto ja sen suojelu*. Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta (YTV) 1985.

Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: *Linnustonseurannan havainnointiohjeet*. 2. painos. Eläinmuseo, Helsinki.

Kotiranta, H. & Niemelä, T. 1996: *Uhanalaiset käävät Suomessa*. Toinen painos. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 184 s.

Kurtto, A. 2003: *Helsingissä uhanalaiset, silmälläpidettävät ja muuten huomionarvoiset putkilokasvit*. Julkaisematon raportti 12.12.2002, päivitetty osin 20.5.2003. Helsingin kaupungin ympäristökeskus.

Kurtto, A. 2005: *Arvokkaiden kasvillisuus- ja kasvistokohteiden päivitetyt tiedot ja rajaukset Kruunuvuoren alueelta*. Helsingin kaupungin ympäristökeskus, julkaisematon.

Kurtto, A. & Helynranta, L. 1998: *Helsingin kasvit, kukkivilta kiviltä metsän syliin*. Helsingin kaupungin ympäristökeskus. Yliopistopaino, Helsinki. 400 s.

Niemelä, T. 2004: *Suomen kääpien määritysopas*. 15. painos. Helsingin yliopiston kasvitieteen monisteita 184. 148 s.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: *Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmän mietintö.* Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.

Saila, A. 2004: *Kallioperän ja maaperän arvokkaat luontokohteet Helsingissä*. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 6/2004.

Siivonen, Y. 2004. *Helsingin lepakkolajisto ja tärkeät lepakkoalueet vuonna 2003*. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 3/2004.

Väisänen, R. A., Lammi, E. ja Koskimies, P. 1998. *Muuttuva pesimälinnusto*. Otava, Helsinki. 564 s.

Liite 1. Kruunuvuorenrannan maankäyttökaavio (Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto 25.10.2004). Luontoselvityksessä tutkitut alueet on rajattu punaisella viivalla.

Liite 2. Kasvillisuusselvityksessä kesällä 2005 tavatut putkilokasvilajit Kruunuvuorenlammen (osa-alue A) ja Tahvonlahdenniemen (osa-alue E) alueelta. Mukana ei ole pihamaille istutettuja kasveja. Helsingissä huomionarvoiset kasvilajit on merkitty lajinimen jälkeen seuraavin lyhentein: huomionarvoinen Ha, silmälläpidettävä NT (k = siementulokas) ja vaarantunut VU (luokitus Kurton (2003) mukaan).

		A	E
Sanikkaiset			
Athyrium filix-femina	(sorea)hiirenporras	●	
Cystopteris fragilis	haurasloikko	●	
Dryopteris carthusiana	metsäalvejuuri	●	●
Dryopteris expansa	isoalvejuuri	●	
Dryopteris filix-mas	kivikkoalvejuuri	●	
Equisetum fluviatile	järvikorte	●	
Equisetum sylvaticum	metsäkorte	●	
Equisetum pratense	lehtokorte	●	
Gymnocarpium dryopteris	metsäimarre	●	
Matteuccia struthiopteris (Ha)	kotkansiipi	●	
Ophioglossum vulgatum (Ha)	käärmeenkieli		●
Polypodium vulgare	kallioimarre	●	
Pteridium aquilinum	sananjalka	●	
Havupuut			
Juniperus communis	kataja	●	●
Larix decidua	euroopanlehtikuusi		●
Picea abies	(metsä)kuusi	●	●
Pinus sylvestris	(metsä)mänty	●	●
Kaksisirkkaiset			
Acer platanoides	(metsä)vaahtera	●	●
Achillea millefolium	siankärsämö	●	●
Achillea ptarmica	ojakärsämö	●	●
Actaea spicata (NT)	mustakonnanmarja	●	
Aegopodium podagraria	vuohenputki	●	●
Alliaria petiolata	litulaukka	●	
Alnus glutinosa	tervaleppä	●	●
Alnus incana	harmaaleppä	●	●
Amelancier spicata	isotuomipihlaja	●	●
Anemone nemorosa	valkovuokko	●	●
Angelica archangelica ssp. *litoralis*	meriputki	●	●
Angelica sylvestris	karhunputki	●	●
Anthriscus sylvestris	koiranputki	●	●
Arabidopsis thaliana	lituruoho	●	
Arctium tomentosum	seittitakiainen		●
Arctostaphylos uva-ursi	sianpuolukka		●
Artemisia vulgaris	pujo	●	●
Atriplex littoralis	merimaltsa		●
Atriplex patula	kylämaltsa	●	●
Atriplex prostrata	isomaltsa	●	●
Barbarea vulgaris	peltokanankaali	●	
Berteroa incana	harmio	●	
Betula pendula	rauduskoivu	●	●
Betula pubescens	(metsä)hieskoivu	●	
Callitriche palustris	pikkuvesitähti	●	
Calluna vulgaris	kanerva	●	●
Campanula patula	harakankello	●	
Campanula persicifolia	kurjenkello	●	●
Campanula rotundifolia	kissankello	●	●
Capsella bursa-pastoris	lutukka	●	●

Carduus crispus	kyläkarhiainen		●
Cerastium fontanum	nurmihärkki	●	
Chelidonium majus	keltamo	●	●
Chenopodium album	jauhosavikka	●	●
Cirsium arvense	pelto-ohdake	●	●
Cirsium palustre	suo-ohdake	●	
Convolvulus arvensis	peltokierto		●
Corydalis solida	pystykiurunkannus	●	
Corylus avellana (Ha)	pähkinäpensas		●
Cotoneaster lucidus	kiiltotuhkapensas	●	
Cotoneaster scandinavicus	kalliotuhkapensas		●
Crepis paludosa (NT)	suokeltto	●	
Crepis tectorum	ketokeltto	●	
Daphne mezereum (Ha)	näsiä	●	
Descurainia sophia	litutilli	●	
Drosera rotundifolia (NT)	pyöreälehtikihokki	●	
Epilobium adenocaulon	amerikanhorsma	●	●
Epilobium angustifolium	maitohorsma	●	●
Epilobium ciliatum	vaalea-amerikanhorsma	●	
Epilobium montanum	lehtohorsma	●	
Erysimum cheiranthoides	peltoukonnauris	●	●
Erysimum strictum	rantaukonnauris		●
Fallopia convolvulus	kiertotatar	●	●
Fallopia dumetorum	pensaikkotatar		●
Filipendula ulmaria	mesiangervo	●	●
Fragaria muricata	ukkomansikka		●
Fragaria vesca	ahomansikka	●	●
Fraxinus excelsior	(lehto)saarni		●
Galeopsis bifida	peltopillike	●	●
Galeopsis speciosa	kirjopillike	●	●
Galium album	paimenmatara	●	●
Galium aparine	kierumatara		●
Galium boreale	ahomatara	●	
Galium palustre	rantamatara	●	●
Galium verum (valtak.VU)	keltamatara	●	
Geranium robertianum	haisukurjenpolvi	●	
Geranium sylvaticum	metsäkurjenpolvi	●	
Geum rivale	ojakellukka	●	
Geum urbanum	kyläkellukka	●	●
Glaux maritima	merirannikki		●
Glechoma hederacea	maahumala		●
Gnaphalium uliginosum	savijäkkärä	●	
Hepatica nobilis	sinivuokko	●	
Hesperis matronalis	illakko		●
Hieracium sektio *Tridentata*	tankikeltanot	●	
Hieracium sektio *Vulgata*	ahokeltanot	●	●
Hieracium umbellatum	sarjakeltano	●	●
Impatiens parviflora	rikkapalsami	●	
Knautia arvensis	ruusuruoho		●
Lamium album	valkopeippi	●	●
Lapsana communis	linnunkaali	●	
Lathyrus pratensis	niittynätkelmä	●	●
Lathyrus vernus (Ha)	kevätlinnunherne	●	
Ledum palustre	suopursu		●
Leontodon autumnalis	syysmaitiainen	●	●
Leucanthemum vulgare	päivänkakkara	●	
Linaria vulgaris	(kelta)kannusruoho	●	●

Linnaea borealis	vanamo	●	
Lonicera xylosteum (Ha)	lehtokuusama	●	●
Lotus corniculatus	keltamaite	●	●
Lupinus polyphyllus	komealupiini	●	
Lychnis viscaria	mäkitervakko	●	●
Lysimachia thyrsiflora	terttualpi	●	
Lysimachia vulgaris	ranta-alpi	●	●
Lythrum salicaria	rantakukka	●	●
Matricaria matricarioides	pihasaunio	●	
Melampyrum pratense	kangasmaitikka	●	
Mycelis muralis	jänönsalaatti		●
Myosotis arvensis	peltolemmikki	●	
Myosotis laxa	rantalemmikki	●	●
Myosotis scorpioides	luhtalemmikki	●	
Myosotis sylvatica	puistolemmikki	●	
Nymphaea alba (VU)	(valko)lumme	●	
Odontites litoralis	suolasänkiö		●
Odontites vulgaris	punasänkiö		●
Oxalis acetosella	käenkaali	●	●
Parnassia palustris	vilukko		●
Pilosella officinarum	huopakeltano	●	
Plantago major	piharatamo	●	●
Plantago maritima	meriratamo		●
Polygonum aviculare	pihatatar	●	●
Populus tremula	haapa	●	●
Potentilla anserina	ketohanhikki		●
Potentilla argentea s. lat	ketohopeahanhikki	●	
Potentilla erecta	rätvänä	●	●
Potentilla norvegica	peltohanhikki	●	
Potentilla palustris	kurjenjalka	●	●
Prunella vulgaris	(aho)niittyhumala	●	
Prunus padus	metsätuomi	●	●
Quercus robur	(metsä)tammi	●	●
Ranunculus acris	niittyleinikki	●	●
Ranunculus repens	rönsyleinikki	●	●
Rhamnus frangula	paatsama	●	
Rhinanthus serotinus	isolaukku	●	●
Ribes alpinum	taikinamarja	●	●
Ribes spicatum	lehtopunaherukka	●	●
Rosa dumalis	orjanruusu		●
Rosa glauca	punalehtiruusu		●
Rosa majalis	metsäruusu	●	
Rosa rugosa	kurtturuusu	●	●
Rubus chamaemorus	muurain	●	
Rubus idaeus	vadelma	●	●
Rubus saxatilis	lillukka	●	●
Rumex acetosa	niittysuolaheinä	●	●
Rumex acetosella	ahosuolaheinä	●	●
Rumex aquaticus	vesihierakka		●
Rumex crispus	poimuhierakka	●	●
Rumex longifolius	hevonhierakka	●	●
Rumex obtusifolius	tylppälehtihierakka	●	
Sagina nodosa	nyylähaarikko		●
Sagina procumbens	rentohaarikko	●	
Salix aurita	virpapaju	●	
Salix caprea	metsäraita	●	●
Salix cinerea	tuhkapaju	●	

Salix pentandra	halava	●	
Sambucus racemosa	terttuselja	●	●
Scrophularia nodosa	(tumma)syyläjuuri	●	●
Sedum acre	keltamaksaruoho	●	
Sedum spurium	kaukasianmaksaruoho	●	●
Sedum telephium	isomaksaruoho	●	●
Selinum carvifolia (Ha)	särmäputki		●
Senecio viscosus	tahmavillakko	●	●
Senecio vulgaris	peltovillakko		●
Silene dioica	puna-ailakki	●	●
Silene latifolia	valkoailakki		●
Silene vulgaris	nurmikohokki	●	●
Solanum dulcamara	punakoiso	●	
Solidago virgaurea	kultapiisku	●	●
Sonchus arvensis	peltovalvatti	●	●
Sorbus aucuparia	kotipihlaja	●	●
Spergula arvensis	peltohatikka		●
Stachys palustris	peltopähkämö		●
Stellaria graminea	heinätähtimö	●	●
Stellaria holostea	kevättähtimö	●	●
Stellaria media	pihatähtimö	●	●
Tanacetum vulgare	pietaryrtti	●	●
Taraxacum	voikukat	●	●
Thlaspi arvense	peltotaskuruoho	●	
Tilia cordata (Ha)	metsälehmus	●	●
Trientalis europaea	metsätähti	●	●
Trifolium hybridum	alsikeapila	●	
Trifolium pratense	puna-apila	●	
Trifolium repens	valkoapila	●	
Tripleurospermum inodorum	peltosaunio	●	
Tussilago farfara	leskenlehti	●	
Urtica dioica	(iso)nokkonen	●	●
Utricularia minor (VU)	pikkuvesiherne	●	
Vaccinium myrtillus	mustikka	●	●
Vaccinium oxycoccos	isokarpalo	●	
Vaccinium vitis-idaea	puolukka	●	●
Valeriana officinalis	rohtovirmajuuri	●	●
Valeriana sambucifolia	lehtovirmajuuri	●	●
Veronica chamaedrys	nurmitädyke	●	●
Veronica officinalis	rohtotädyke	●	
Veronica serpyllifolia	orvontädyke	●	
Viburnum opulus	koiranheisi	●	
Vicia cracca	hiirenvirna	●	●
Vicia sepium	etelänaitovirna	●	●
Viola arvensis	pelto-orvokki	●	
Viola canina	aho-orvokki	●	●
Viola palustris	suo-orvokki	●	
Viola riviniana	metsäorvokki	●	●
Viola tricolor	keto-orvokki	●	
Yksisirkkaiset			
Agrostis canina	luhtarölli	●	
Agrostis capillaris	nurmirölli	●	●
Agrostis gigantea	isorölli		●
Agrostis stolonifera	rönsyrölli	●	●
Agrostis vinealis	jäykkärölli	●	
Allium schoenoprasum	ruoholaukka	●	
Alopecurus arundinaceus	ruokopuntarpää		●

Alopecurus geniculatus	polvipuntarpää		●
Alopecurus pratensis	nurmipuntarpää	●	
Bolboschoenus maritimus	merikaisla		●
Calamagrostis arundinacea	metsäkastikka	●	●
Calamagrostis epigejos	hietakastikka	●	●
Calamagrostis purpurea	korpikastikka	●	●
Calla palustris	(suo)vehka	●	
Carex canescens	harmaasara	●	
Carex magellanica	riippasara	●	
Carex nigra	jokapaikansara	●	●
Carex lasiocarpa (NT)	jouhisara	●	
Carex ovalis	jänönsara	●	
Carex pallescens	kalvassara	●	
Carex rostrata	pullosara	●	
Convallaria majalis	kielo	●	●
Dactylis glomerata	koiranheinä	●	●
Deschampsia cespitosa	nurmilauha	●	
Deschampsia flexuosa	metsälauha	●	●
Eleocharis uniglumis	meriluikka		●
Elymus caninus	koiranvehnä	●	●
Elymus repens	juolavehnä	●	●
Eriophorum vaginatum	tupasvilla	●	
Festuca elatior	ruokonata	●	
Festuca ovina	lampaannata	●	●
Festuca pratensis	nurminata	●	●
Festuca rubra	punanata	●	●
Gagea minima	pikkukäenrieska	●	
Glyceria fluitans	ojasorsimo	●	
Iris pseudacorus	(kelta)kurjenmiekka	●	
Juncus filiformis	jouhivihvilä	●	
Juncus gerardii	suolavihvilä		●
Lemna minor	pikkulimaska	●	
Leymus arenarius	rantavehnä		●
Luzula luzuloides (NTk)	valkopiippo	●	
Luzula multiflora	nurmipiippo	●	
Luzula pilosa	kevätpiippo	●	●
Maianthemum bifolium	oravanmarja	●	●
Melica nutans	nuokkuhelmikkä	●	●
Milium effusum	(lehto)tesma	●	
Molinia caerulea	siniheinä	●	
Phalaris arundinacea	ruokohelpi	●	●
Phleum pratense	nurmitähkiö	●	
Phragmites australis	järviruoko	●	●
Poa annua	kylänurmikka	●	●
Poa compressa	litteänurmikka	●	
Poa nemoralis	lehtonurmikka	●	
Poa palustris	rantanurmikka	●	
Poa pratensis	niittynurmikka	●	●
Polygononum odoratum	kalliokielo	●	●
Schoenoplectus tabernaemontani	sinikaisla		●
Scirpus sylvaticus	korpikaisla	●	
Sparganium emersum	rantapalpakko	●	
Triglochin maritima	merisuolake		●
Triglochin palustris (Ha)	hentosuolake		●
Typha latifolia	leveäosmankäämi	●	
Lajeja yhteensä		**229**	**162**

Liite 3. Kruunuvuorenlammen (osa-alue A), Kruunuvuorenrannan rantametsän (B) ja Tahvonlahdenniemen (E) pesimälinnusto sekä pesimättömiksi tulkitut lajit v. 2005. NT = silmälläpidettävä laji.

Alue	**A**		**B**	**E**
Pinta-ala (ha)	19,9		3,4	3,7
	pareja	tiheys paria/km^2	pareja	pareja
Peippo	20	100,5	3	4
Pajulintu	16	80,4	5	3
Talitiainen	12	60,3	4	3
Mustarastas	9	45,2	–	–
Punarinta	6	30,2	–	–
Sinitiainen	6	30,2	2	2
Viherpeippo	4	20,1	–	–
Hippiäinen	4	20,1	–	–
Räkättirastas	4	20,1	–	–
Sepelkyyhky	2	10,1	–	–
Puukiipijä	2	10,1	–	–
Harmaasieppo	2	10,1	1	–
Varis	1	5	–	1
Käpytikka	1	5	–	–
Västäräkki	1	5	1	–
Punakylkirastas	1	5	–	–
Laulurastas	1	5	–	–
Töyhtötiainen	1	5	–	–
Rautiainen	1	5	–	–
Kirjosieppo	1	5	1	–
Pikkulepinkäinen (NT)	1	5	–	–
Lehtopöllö	–	–	–	1
Rantasipi	–	–	2	–
Yhteensä	96	482,4	19	14

Laskennoissa havaitut lajit, joiden ei tulkittu pesivän alueella

Pikkusieppo	yksi havainto
Idänuunilintu	yksi havainto
Tiltaltti	kolme yksittäishavaintoa
Kottarainen	yksi havainto
Tikli	yksi havainto
Harakka	yksi havainto
Hernekerttu	kolme yksittäishavaintoa
Uuttukyyhky	kolme yksittäishavaintoa
Kultarinta	yksi havainto
Lehtokerttu	neljä havaintoa
Mustapääkerttu	yksi havainto
Kivitasku	yksi havainto
Rytikerttunen	kaksi havaintoa
Palokärki	yksi havainto
Leppälintu	yksi havainto

Liite 4.

Raportti Helsingin Laajasalon Kruunuvuoren ja Stansvikin alueiden kääpäselvityksestä

Juha Kinnunen

20.10.2005

1 Johdanto

Kruunuvuoren alueen kääpälajisto päätettiin selvittää osana alueella tehtäviä luontoselvityksiä. Alueelta on tehty joitakin yksittäisiä kääpähavaintoja vuonna 2001, jolloin Helsingin yliopiston kasvimuseon museomestari Pertti Salo ja Krister Söderman tutustuivat alueen lajistoon. Joitakin tuolloin tehtyjä havaintoja on otettu mukaan tähän raporttiin kyseisten henkilöiden luvalla. Aikaisempaa kääpäselvitystä alueelta ei ole tehty.

Tämän selvityksen tavoitteena on arvioida Kruunuvuoren eri osa-alueiden kääpälajistoa ja alueiden merkitystä kääpälajiston kannalta.

Tutkitun alueen pinta-ala on noin 27 ha.

2 Metodit

Kääpäselvityksen tarpeen arvioimiseksi osa-alueet käytiin läpi kolmen maastopäivän aikana 19.–21.09.2005. Maastotyötunteja käytettiin 20. Kaikki kääpälajit kirjattiin muistiin ja maastossa tuntemattomiksi jääneistä otettiin näyte myöhempää mikroskooppista määritystä varten. Määritystyö suoritettiin Helsingin yliopiston kasvimuseolla. Maastossa kerätyt näytteet on myös talletettu kyseisen museon herbaarioon.

Havaintoja tehtiin myös elävästä puustosta, kuolleesta pystypuustosta ja maapuustosta eri kääpälajien esiintymispotentiaalin arvioimiseksi.

Kaikki kolme osa-aluetta käytiin läpi sellaisella tarkkuudella, että alueen kääpälajistosta saatiin riittävän kattava kuva. Lähes kaikki järeät maapuut tarkastettiin, samoin kaikki järeät kuolleet pystypuut. Ohutta maapuuta käytiin läpi kattavasti kaikilta osa-alueilta.

Tieteellinen nimistö noudattaa kääpien osalta Niemelän (2004) ja Kotirannan ja Niemelän (1996) käyttämää nimistöä. Arinakääpä (*Phellinus igniarius* coll.) määritettiin kollektiivisena ryhmälajina, eli "pikkulajeja" (lepänarinakääpä *P. alni*, koivunarinakääpä *P. cinereus*, sysikääpä *P. nigricans*) ei erotettu. Orvakoiden ja nahakoiden nimet ovat Kotirannan (2001) mukaan. Lajien uhanalaisuus on ilmoitettu Rassin ym. (2001) mukaan.

3 Tulokset

Inventointiajankohta oli työn luotettavalle suorittamiselle otollinen. Syksy 2005 oli keruuajankohtaan asti melko kostea ja lämmin. Yksivuotiset lajit olivat ehtineet saada itiöemänsä näkyviin, ja myös myöhäisin lajisto oli jo esillä.

Alueen lajisto ei ole erityisen vaateliasta ja tulos vastaa hyvin sitä, mitä voi odottaa lahopuuston määrän ja laadun perusteella. Lahopuustoa on alkanut muodostua ainoastaan paikoitellen, ja erityisesti osa-alueella A, mistä löytyvätkin kääpälajiston kannalta koko tutkimusalueen arvokkaimmat alat. Tutkimusalueella on metsiä hoidettu viime aikoihin asti, millä on suora vaikutus kääpälajistoon.

Yhteensä tutkituilta kolmelta osa-alueelta tavattiin **47** kääpälajia. Tämä on normaali määrä ihmisvaikutuksen piirissä olleelta alueelta, missä siistimistä on tehty viime aikoihin saakka. Lajisto on kääpien peruslajistoa, eikä harvinaisia lajeja alueelta tavattu.

Yksittäisistä kääpälajeista kannattaa mainita kohvakääpä (*Fibroporia gossypium*), joka on hyvin vähän tavattu laji koko Suomessa. Se ei kuitenkaan liene erityisen vaatelias vaan saattaa kasvaa yksittäisissä metsään jätetyissä pölkyissä (kuten nytkin Kruunuvuorella).

Eräs huomion arvoinen piirre alueen kääpälajistossa on karhunkäävän (*Phaeolus schweinitzii*) kattava esiintyminen. Se lahottaa vanhoja mäntyjä ja tekee itiöemänsä näiden tyvelle. Laji on esiintynyt alueella vuosittain ja joinakin vuosina runsaana useiden mäntyjen tyvillä (Krister Söderman, henk. koht. tieto). Laji on esiintynyt kaikilla tämän tutkimuksen osa-alueilla. Koko Suomea ajatellen laji on harvalukuinen, ja selvästi eteläpainotteinen harvinaistuen pohjoiseen.

Koko Suomessa uhanalaisia lajeja ei alueelta tavattu. Luokkaan silmälläpidettävät (NT) kuuluu silokääpä (*Gelatoporia pannocincta*), joka tavattiin Kruunuvuoresta osa-alueelta A. Silokääpä on alueellisesti uhanalainen (RT) lounaisen rannikkomaan alueella, johon pääkaupukiseutukin kuuluu. Silmälläpidettäviä lajeja ovat myös punakerikääpä (*Ceriporia purpurea*) sekä kääväkäslaji kielinahakka (*Stereopsis vitellina*).

Kruunuvuoren alueelta on tavattu kolme vanhojen metsien indikaattorilajia (Kotiranta & Niemelä 1996). Nämä ovat korokääpä (*Oligoporus sericeomollis*), rusokääpä (*Pycnoporellus fulgens*) ja männynkääpä (*Phellinus pini*).

3.1 Osa-alue A (Kruunuvuori)

Tutkitun alueen paras osa-alue. Maapuustoa on saanut muodostua luontaisesti joillakin osilla. Tämän vuoksi myös kääpälajisto on melko monipuolinen ja suurin osa tämän selvityksen kääpälajeista tavattiinkin osa-alue A:n maapuukeskittymistä. Näistä merkittävimmät on rajattu karttaan 1. Näiltäkään ei kuitenkaan tavattu uhanalaista tai harvinaista lajistoa, mikä osaltaan johtuu alueen historiasta: lahopuujatkumo on katkennut aikoinaan kun alue on muodostettu huvila-alueeksi. Silmälläpidettäviä kääpälajeja tavattiin kolme.

Osa-alueen monipuoliseen kääpälajistoon on useita syitä:

- maapuukeskittymien on annettu muodostua, ja alue on jätetty suurelta osin hoitamatta (hoitoa on tapahtunut lähinnä vielä asuttujen huviloiden ympäristöissä),
- alueella esiintyy useita puulajeja (kuusi, mänty, koivut, haapa, pihlaja, vaahtera), sekä
- alueella esiintyy useita erilaisia biotooppeja (lehto, rannan tervaleppävyöhyke, lehtomaisen kankaan rinne, kalliolakimännikkö).

Parasta osaa on itä-koillis-ekspositioinen lehtorinne Kaitalahteen. Hyviä ovat myös lehtopainanteet kallioiden välissä osa-alueen eteläreunalla vasten polttoaineiden säilytysaluetta.

Osa-alueen potentiaali tulevaisuutta ajatellen on hyvä, koska se on jo saanut olla rauhassa ainakin noin 20 vuotta. Kääpälajiston kannalta asialla on suuri merkitys, joka näkyy jo nyt lajiston erilaisuudessa ensiksikin osa-alueiden välillä, ja toiseksi osa-alueen ja ympäröivien metsien välillä.

3.2 Osa-alue B (Kruunvuorenrannan rantametsä)

Rantaa on joiltakin osin siistitty eikä maapuustoa ole näillä paikoilla juurikaan. Paikoin on lähelle rantaa tervaleppävyöhykkeeseen jätetty maapuustoa, joka on tällä hetkellä lahoasteita 1 ja 2 (neliportaisella asteikolla, jossa 4 on suurin lahoaste). Kauempana rannasta löytyy joitakin maapuukeskittymiä, mutta näissäkin maapuusto on pääosin hiljattain kaatunutta.

Alueen potentiaali kääpälajiston monipuolistumiselle tulevaisuudessa on hyvä, koska siellä on runsaasti vanhaa ja ikääntyvää puustoa, joka tulee kaatumaan maapuiksi seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Alueen länsipäästä on vuonna 2001 löydetty harvinainen rusokääpä (kartta 2), joka on vanhan kuusimetsän ilmentäjälajeja. Kesällä 2005 rusokääpää ei tavattu.

3.3 Osa-alue E (Stansvikin niemen kärki)

Aluetta on siistitty viime aikoihin asti eikä lahopuustoa ole juurikaan muodostunut. Kääpälajisto on pääosin yleistä pioneerilajistoa. Parhaat osat alueesta ovat sen rannat, missä tervaleppävyöhykkeessä on enemmän lahopuuta ja ajopuita mereltä. Harjun lakialueet ovat lähes lahopuuttomia.

Osa-alueen potentiaali tulevaisuutta ajatellen on melko huono. Alueella on kuollutta puustoa vain vähän ja metsiä on harvennettu puistomaisiksi. Tämä ei lupaa paljoa myöskään seuraavan 20 vuoden kuluessa, koska lahopuustoa ei ehdi muodostua niin merkittävästi, että sillä olisi suurta merkitystä.

4 Yhteenveto

Kruunuvuoren–Stansvikin tutkimusalueen merkitys kääpälajiston kannalta arvioituna on melko vähäinen ja lähinnä paikallinen. Aluetta on joko hoidettu liiaksi tai sen lahopuujatkumo katkaistu kun se on muutettu huvila-alueeksi. Kruunuvuoren osa-alueelta tavataan alueen historiasta huolimatta muutamia huomionarvoisia kääpälajeja.

Kruunuvuoren kaltaisia hiljalleen luonnontilaistuvia merenranta-alueita ei Helsingissä ole montakaan jäljellä, mikä nostaa alueen merkittävyyttä. Koska alueelta ei ole löydetty uhanalaisia tai muita erityisen harvinaisia kääpälajeja, aluetta on pidettävä lähinnä paikallisesti merkittävänä kääpäkohteena.

5 Kiitokset

Kiitokset Krister Södermanille alueen esittelystä ja havaintojen luovuttamisesta käyttöön. Kiitos myös Pertti Salolle (Helsingin yliopiston kasvimuseo) havaintojen luovuttamisesta.

6 Kirjallisuus

Kotiranta, H. 2001: The Corticiaceae of Finland. – Helsingin yliopiston kasvitieteen julkaisuja 32:1–29 (väitöskirjan yhteenveto).

Kotiranta, H. & Niemelä, T. 1996: Uhanalaiset käävät Suomessa. Toinen painos. – Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 184 s.

Niemelä, T. 2004: Suomen kääpien määritysopas. 15. painos. – Helsingin yliopiston kasvitieteen monisteita 184: 1–148.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.

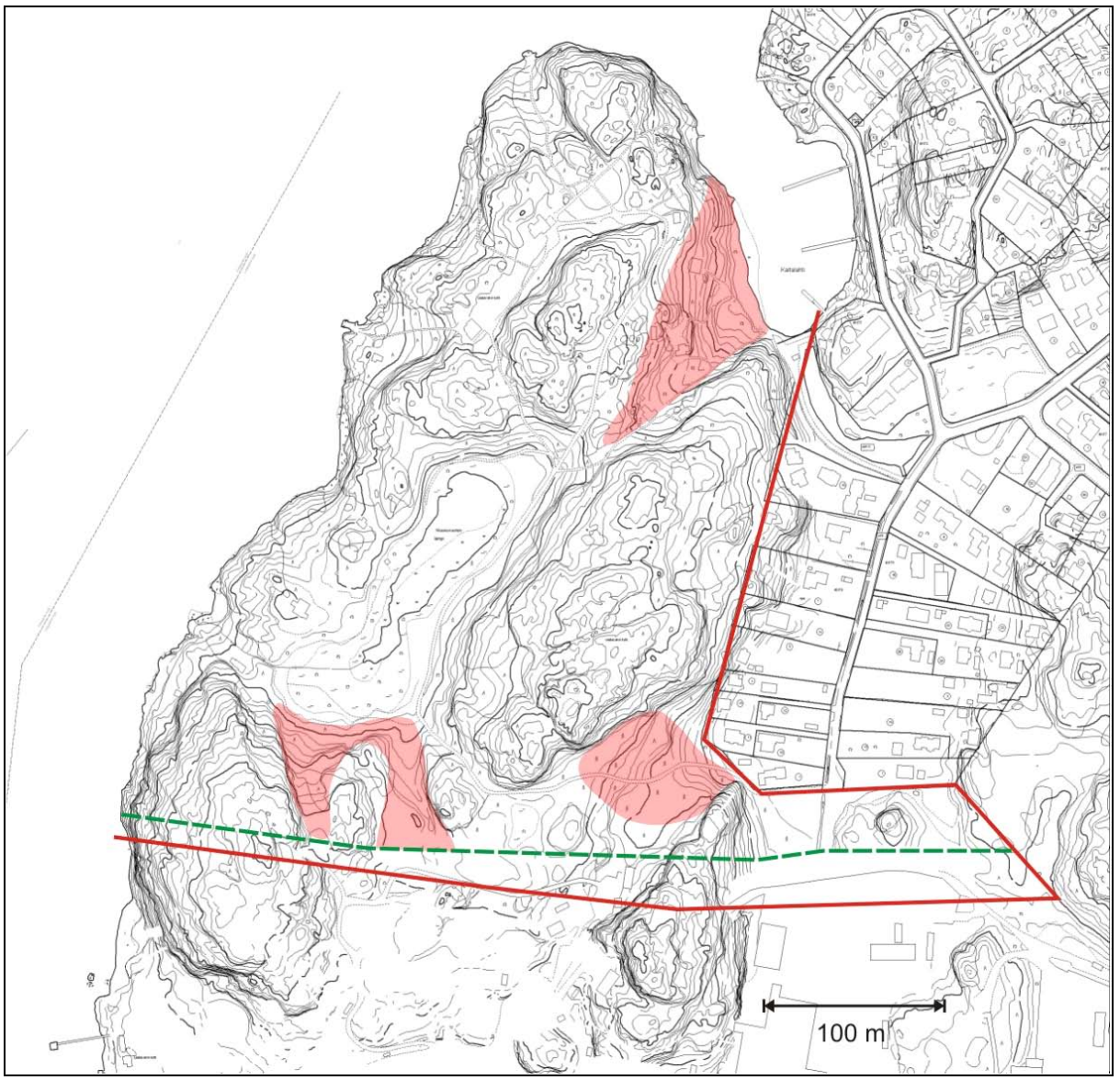

Kuva 1. Kääpälajiston kannalta merkittävimmät alueet Kruunuvuoren–Stansvikin selvitysalueella. Kuvioilta löydettiin kolme silmälläpidettävää (NT) kääpälajia, joista yksi (silokääpä) on alueellisesti uhanalainen.

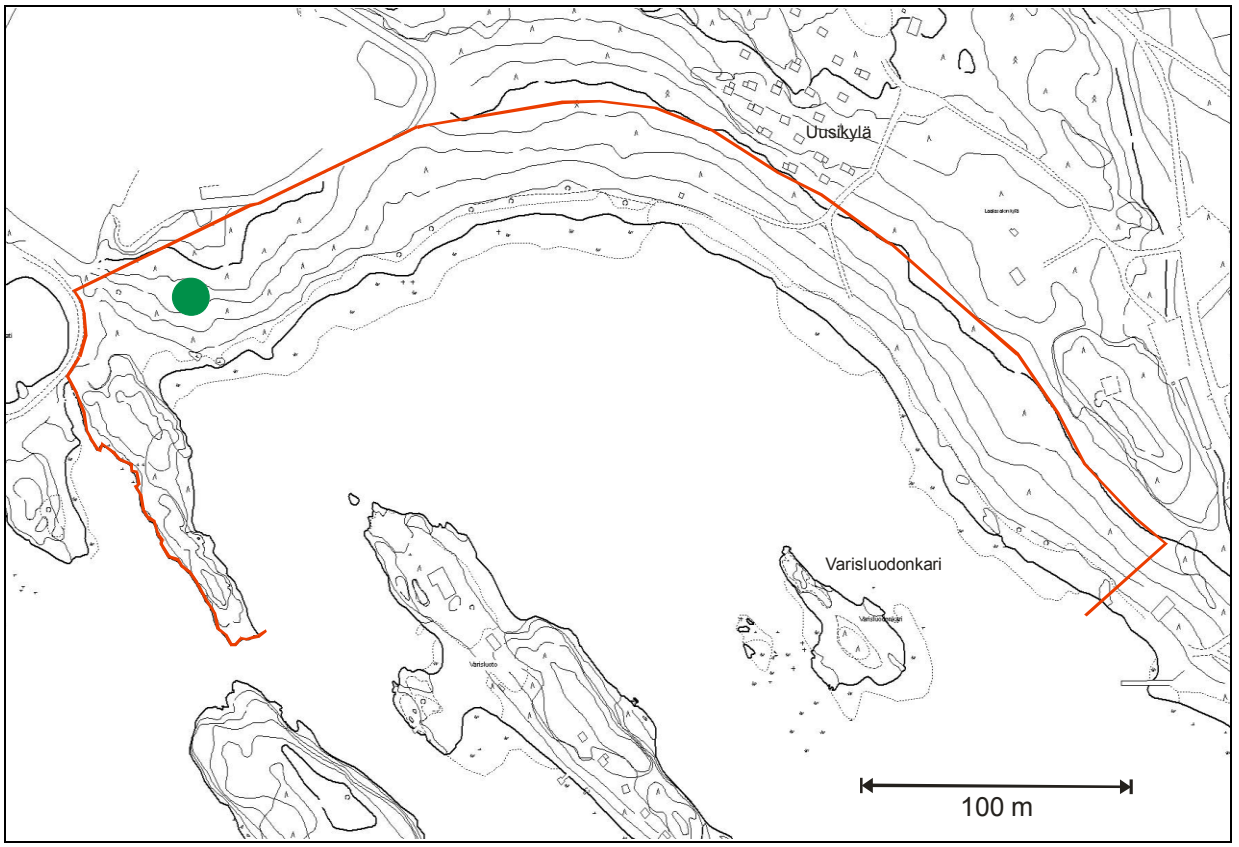

Kuva 2. Rusokäävän löytöpaikka (v. 2001) Kruunuvuorenrannan rantametsässä.

Taulukko 1. Kruunuvuoren–Stansvikin kääpäselvityksessä tavatut lajit 2005. NT = silmälläpidettävä laji, RT alueellisesti uhanalainen lounaisen rannikkomaan alueella (uhanalaisvyöhyke 1b).

Antrodia serialis	rivikääpä
Antrodia sinuosa	kelokääpä
Antrodia xantha	katkokääpä
Antrodiella hoehnelii	voikääpä
Antrodiella semisupina	sitkokääpä
Bjerkandera adusta	tuhkakääpä
Byssoporia mollicula	karikekääpä
Ceriporia purpurea	punakerikääpä (NT)
Cerrena unicolor	pörrökääpä
Climacocystis borealis	pohjankääpä
Daedaleopsis confragosa	etelänsärmäkääpä
Datronia mollis	kennokääpä
Fibroporia gossypium	kohvakääpä
Fomes fomentarius	taulakääpä
Fomitopsis pinicola	kantokääpä
Ganoderma lipsiense	lattakääpä
Gelatoporia pannocincta	silokääpä (NT, RT)
Gloeoporus dichrous	tikankääpä
Heterobasidion parviporum	kuusenjuurikääpä
Hyphodontia radula	rytökääpä
Inocutis rheades	ketunkääpä
Inonotus obliquus	pakurikääpä
Inonotus radiatus	lepänkääpä
Junghuhnia nitida	risukarakääpä
Lenzites betulina	koivunhelttakääpä
Oligoporus sericeomollis	korokääpä
Phaeolus schweinitzii	karhunkääpä
Phellinus conchatus	raidankääpä
Phellinus igniarius	arinakääpä
Phellinus laevigatus	levykääpä
Phellinus lundellii	pikireunakääpä
Phellinus pini	männynkääpä
Phellinus punctatus	kuhmukääpä
Phellinus tremulae	haavankääpä
Piptoporus betulinus	pökkelökääpä
Polyporus ciliatus	talvikääpä
Postia caesia	sinihaprakääpä
Postia stiptica	karvashaprakääpä
Postia tephroleuca	harmohaprakääpä
Rigidoporus corticola	kuorikääpä
Rigidoporus populinus	vaahterankääpä
Skeletocutis amorpha	rustokääpä
Skeletocutis biguttulata	valkoludekääpä
Trametes hirsuta	karvavyökääpä
Trametes ochracea	pinovyökääpä
Trechispora hymenocystis	rihmaharsukka
Trichaptum abietinum	kuusenkynsikääpä

Yhteensä **47** lajia

Aiemmin on alueelta kerätty myös (P. Salo, henk. koht. tieto)

Pycnoporellus fulgens	rusokääpä

joten yhteislajimäärä on **48** lajia.

Muita tavattuja kääväkäslajeja olivat

Basidioradulum radula	kermaraspikka
Hericium coralloides	koralliorakas
Phlebia tremellosa	hytyrypykkä
Steccherinum ochraceum	orakarakka
Stereopsis vitellina	kielinahakka (NT)